The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
EDITOR IN CHIEF: INGRIDA VIKSNA
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telephone — EM 8-0792
Cable Address: LATAMERIKA
Editor in U.S.A. — A. ZVĒRIŅŠ
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL
POST OFFICE DEPARTAMENT, OTTAWA

LATVIJA AMERIKA

63./291 n-rs. TREŠDIEN, 1954. G. 11. AUGUSTĀ 4. GADS.

Latviešu laikraksts Amerikā
iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VIKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telefons — EM 8-0792
Telegrammu adrese: LATAMERIKA
ASV redakcija — A. ZVĒRIŅŠ,
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.00
SLUDINĀJUMU MAKSA:
ulud. daļā $1.40; tekstā $2.80 par 1 collas telpu 1 slejā

STARP KARU UN MIERU

AMERIKĀŅU PACIETĪBAI PIENĀCIS GALS

Ilgu laiku komūnisti nesodīti spēlējās ar sabiedroto pacietību, līdz beidzot, 1954. gada jūlijā, pēc angļu satiksmes lidmašīnas nogāšanas Hainanas salas tuvumā, pienāca amerikāņu atspēlēšanās. Arī tad vēl komūnisti izgāja cauri puslīdz sveikā, jo amerikāņi nogāza tikai divas komūnistu lidmašīnas, kas ir gaužām niecīga atmaksa par viņu gadiem ilgām nelietībām. No 1950. gada aprīļa līdz 1954. gada jūlijam amerikāņi tikai protestēja, bet tā kā komūnistu nelietīgie uzbrukumi sabiedroto lidmašīnām turpinājās, tad beidzot Sav. Valstu mērs bija pilns. „Tagad vairs nav jāgaida, kamēr pašu nošauj, lai šautu pretī," sacīja amerikāņu virspavēlniecība, un šie vārdi vēl nebija izskanējuši, kad jau divas komūnistu Ķīnas lidmašīnas, liesmu un dūmu mutuļus mezdamas, nespēja pretoties zemes pievilkšanas spēkam.

Līdz šim amerikāņu pacietība bija bijusi apbrīnojama. Statistika rāda, ka kopš 1950. gada dažādās pasaules malās komūnisti nozaguši vai apšaudījuši 9 amerikāņu lidmašīnas.

Pēdējais upuris bija š. g. jūlijā komūnistu Ķīnas izniīcinātāju nogāztā angļu satiksmes lidmašīna, kad galu dabūja, desmit cilvēku, to starpā vairāki amerikāņi. Tā kā komūnistu nošautā satiksmes lidmašīna iegāzās jūrā, glābšanas operācijām talkā steidzās amerikāņu kara flote. Kad komūnistu lidmašīnas mēģināja minētās glābšanas operācijas traucēt, komūnistu Ķīnai par lielu pārsteigumu divas no tām atrada ātru navi vienā kapā ar saviem nesenajiem upuriem.

„MIERMĪLĪGĀ SADZĪVE" UN KARA IESPĒJAS

„Miermīlīgā kopdzīve" un jauna kara iespējas vēl nekad nav gājušas tik cieši roku rokā kā tieši pašreiz. Pēc komūnistu Ķīnas lidmašīnu nogāšanas amerikāņu bruņotie spēki visās pasaules malās atradās trauksmes stāvoklī. Tādā pašā trauksmes stāvoklī tie atrodas vēl šodien. Galvenos pasaules saspīlējumu centros pret komūnistu armijām stāvošie amerikāņu spēki ir saņēmuši pavēli pretoties pat mazākam komūnistu agresijas mēģinājumam. Izšķiršanās ir atstāta amerikāņu atsevišķo bažu komandieru rokās, kas nepieciešamības gadījumā drīkst sākt karu Sav. Valstu vārdā bez Vašingtonas apstiprinājuma. Tā, piemēram, Korejā komūnistu mēģinājums atsākt karu, tādējādi laužot pamiera noteikumus, automatiski iesaistītu karā sešas Korejas apsargāšanai atstātās amerikāņu divīzijas. Komūnistu uzbrukuma gadījumā tā atvairīšanai Baltā nama vai Kongresa apstiprinājums nav vajadzīgs. Bez tam nav jāaizmirst, ka Korejā amerikāņi jauna kara gadījumā ir solījušies atmest pagājušā kara piesardzību „nodarīt komūnistiem par daudz lielus zaudējumus." Jauna kara gadījumā Korejā amerikāņi cīnīsies tā un darīs visu, kas vien viņu spēkos, lai komūnistus sakautu.

Tāds pats stāvoklis valda arī Rietumvācijā. Komūnistiem ir jāpaspēr tikai viens solis pāri robežai, un viņiem jau pirmajā dienā stāsies pretī sešas kaujas gatavībā esošās amerikāņu divīzijas. Arī Rietumberlīne ir viens no amerikāņu stratēģiski svarīgiem punktiem. Komūnistu mēģinājums ielauzties sabiedroto sektoros vai mēģinājums pārtraukt pilsētas Rietumu sektoru apgādi — un komūnisti var rēķināties ar karstā kara sākumu. Arī Austrijā komūnistu armijas masām acīs skatās 10.000 amerikāņu karaviri, gatavi šaut pretī, ja vien komūnistu nekaunība vinus līdz tādam stāvoklim novestu.

Sav. Valstis karos arī Formozas dēļ. Galvenās salas apkārtnē esošās mazākās saliņas jau vienu otru reizi ir mainījušas savus īpašniekus. Komūnistu mēģinājums iekarot Formozu tomēr beigtos ar jauna kara izcelšanos, jo jau pirmajā brīdī, pamanot komūnistu desanta tuvošanos salai, nacionālistu Ķīnas karaviriem talkā steigtos amerikāņu septītā flote un, ja tas komūnistus neapturētu, karā tiktu iesaistīta arī amerikāņu aviācija. Tā kā komūnisti pēdējā laikā daudz runā par Formozas iekarošanu, tad tagad viņiem tiek dota iespēja iepazīties ar varbūtējām sekām, kādas viņu uzbrukums neglābjami izraisītu.

Komūnistu uzbrukums Japānai beigtos ar amerikāņu iejaukšanos. Visā pasaulē pašreiz atrodas 39 valstis, kam ir savstarpējas palīdzības līgumi ar Sav. Valstīm un kas nozīmē, ka komūnistu uzbrukums pret kādu no šīm valstīm Salv. Valstis iesaistītu jaunā karā.

ASV jāsagatavo karam ar Krieviju

BŪS JAUNS KARAKLAUSĪBAS LIKUMS

ASV aizsardzības viceministrs J. Hannah pēc nule notikušās Nacionālās drošības padomes sēdes deva presei sensācionālu interviju, kā ASV turpmāk apmācīs militāram dienestam visus nācijas jaunos jaudis,lai „nāciju sagatavotu iespējamam karam ar Krieviju." Jaunais apmācību plāns gan vēl jāapstiprina Kongresam, kas notiks tikai nāk. gadā. Viceministrs uzsvēra, ka ikviens ASV virs, prezidentu ieskaitot, esot ieskatos, ka ASV nepieciešami ietekmīgas rezerves, lai sagatavotos karam ar Padomiju. Pašreizējo Karaklausības likumu aizstās ar Universālo militārā trenina likumu, pēc kura ikvienam kvalificētam jaunietim būs jāziet militārā apmācība. Kas no tādas vairīsies, to iesauks piespiedu kārtā. Pēc obligāto apmācību posma veikšanas, jauniešus pārskaitīs aizsargos — nacionālos gvardos, kur tiem dienests būs jāturpina. ASV jaunā plāna ietvaros būs 5 militāro spēku grupas: 1. Regulārie bruņotie spēki, 3.047. 000 vīru, vairāk kā līdz šim, jo cerības, ka pēc Korejas miera līguma ieroču nesēju skaitu varēs samazināt, nav piepildījušās. 2. 3.055.894 vīriem jābūt sagatavotā rezervē, ko sastādīs nacionālie gvardi, kuŗos pārskaitīs no armijas un gaisa spēkiem atvaļinātos karavīrus. Rezervēs būs arī jūras spēku rezervistu korpusi. Nācijas briesmu gadījumā rezervistus nekavējoties iesauks. 3. Karam svarīgas rūpniecības un zinātnes nozaru speciālistu kadrā būs 750.000 rezervistu. Gadskārtējo iesaucamo skaits būs 300.000, pa 25.000 rekrūšu mēnesī. 5. Karam izceļoties, pirmā mēnesī vēl iesauks 750.000 vīru, kas no karadienesta bijuši atsvabināti.Jaunā sistēma ASV izmaksās 1,5 miljardu dol. vairāk nekā tagad. Visas programmas īstenošana ilgs pāris gadus. kk.

Naftas konflikts Irānā likvidēts

Teherānā, 5. augustā parakstīta vienošanās starp Irānas valdību un 8 pasaulē lielākiem naftas koncerniem, tādējādi likvidējot naftas konfliktu, kas ilga 3 gadus un Irānu noveda pie bankrota.

Vienošanās nolīgta uz 25 gadiem, to parakstījis Irānas finanču ministrs Alī Amins un naftas koncernu pilnvarotais pārstāvis Pēdžs. Līgums vienā laikā publicēts Londonā un Teherānā.

Starp 8 sabiedrībām, kas parakstījušas līgumu, 1 ir angļu, 5 amerikāņu, 1 holandiešu un 1 franču firma.

No Irānas valdības iegūto naftas avotu izmantošanas koncesiju sabiedrības sadalījušas šādā proporcijā: angliem 40 pr., amerikāņiem 40 proc., holandiešiem 14 proc. un frančiem 6 proc.

Naftas rafinērijas fabrikas Abadanā sāks darboties nekavējoties. Naftas eksports no Irānas sāksies pēc 2 mēnešiem.

Stabilas Dienvidaustrumāzijas nodibināšanai

SAIMNIECISKI PALĪDZĒS TRŪCĪGĀM TAUTĀM

Dienvidaustrumāzijas aizsardzībā ieinteresēto nāciju konference paredzēta šī gada septembŗa sākumā. Konferences vieta vēl nav izvēlēta, bet ir ļoti iespējams, ka sarunas notiks vai nu Baguio pilsētā Filipīnu salās vai arī Taizemes galvaspilsētā Bankokā. Paredzams, ka konferencē piedalīsies vismaz astoņas valstis un, proti: Anglija, Francija, Austrālija, Jaunzēlande, Taizeme, Filipīnu salas, Pakista na un Sav. Valstis.

Indija, Indonēzija, Ceilona un Burma vēl nav izteikušas gatavību sadarboties pretkomūnistiskā bloka radīšanā Āzijā, tādēļ ir ļoti iespējams, ka lēmumi Dienvidaustrumāzijas aizsardzībai tiks pieņemti bez minēto četru valstu līdzdalības. Indija mēģina izlaipot no Āzijas aizsardzības pienākumiem, paskaidrojot, ka tā nevar uzņemties divkosīgo lomu — vadīt Indoķīnas pamiera pārraudzības komisiju un tai pašā laikā pieslieties pretkomūnistiskam un pretķīniskam blokam, kas tiek radīts iespējamas komūnistu ekspansijas turpinājuma apturēšanai. Indonēzija, kā parasti, kopē savu nostāju no Indijas, un tādējādi atturas no līdzdarbības Dienvidaustrumāzijas aizsardzības bloka veidošanā. Burma un Ceilona nevar izšķirties. Pēc viņu domām komūnisti viņu zemju robežām atrodas tik tuvu,ka viņi nedrīkst riskēt ar pārsteidzīgu rīcību, kas varētu sakaitināt viņu sarkanos kaimiņus. Tai pašā laikā Rietumu aizsardzības solījumi ir tik vilinoši, ka būtu pašnāvība tos nepieņemt. Līdz konferences sākumam visai daudz laika vairs nav atlicis. Šajā īsajā laika sprīdī mīnētām četram valstīm būs jāizšķiras: vai tās paliks neitrālas un līdz ar to būs vieglāka ēsma komūnistu valstīm, vai arī iesaistīsies brīvo nāciju dibinātajā Dienvidaustrumāzijas aizsardzības blokā.

Burmas, Ceilonas un Indonēzijas vēsā izturēšanās uztrauc Anglijas valdību, jo tagad izrādās, ka Īdena centieni Ženēvas konferencē piepildās tikai daļēji. Ženēvas konferences laikā Anglijas ārlietu ministrs centās panākt stabilas Dienvidaustrumāzijas nodibināšanu. Šāda mērķa sasniegšanai Īdens izstrādāja sekojošu plānu:

1. Pārtraukt karsto karu Indoķīnā.
2. Koordinēt brīvo Āzijas nāciju politiku saskaņā ar Indoķīnas pamiera noteikumiem un
3. panākt šo valstu aliansi ar Angliju un Sav. Valstīm, iedarbīga aizsardzības bloka dibināšanai, kas spētu apturēt tālāku komūnistu agresiju.

Pirmie divi no šiem punktiem ir reālizēti, kamēr trešais vēl joprojām slēpjas aiz lielas jautājuma zīmes.

Tikpat svarīgs jautājums kā Dienvidaustrumāzijas aizsardzības bloka nodibināšana ir arī šī bloka praktiskā lietderība.

Pašreizējā teorija paredz, ka Dienvidaustrumāzijas aizsardzības sistēma nevar pastāvēt, tikai balstoties uz militāru spēku vien. Komūnistu iefiltrēšanos, partizānu un pagrīdes darbību armijas vien nevar apturēt. To var izdarīt tikai pati tauta. Lai tautu piespiestu rīkoties, tā vispirms ir jāpārliecina par to, kas ir labāks. Sabiedrotie šo pārliecināšanu ir nolēmuši izdarīt ar saimnieciskās palīdzības sniegšanu atpalikušām tautām Āzijas dienvidaustrumos. Atpalikušo tautu dzīves līmeņa paceļšanu sabiedrotie atzīst par labāko pretlīdzekli pret komūnistu propagandu.

Mendesa-Frānsa politika Ziemeļafrikā

Arī Maroka prasa pašnoteikšanās tiesības

Francijas politiskais „brīnumbērns" Mendess-Frānss pēc Indoķīnas pamiera panākšanas devās uz Tunisiju, lai, piešķirot pēdējai lielākās pašnoteikšanās tiesības, pēc iespējas samazinātu nepārtraukti pieaugošo saspīlējumu Francijas Ziemeļafrikā. Sarunās ar Tunisijas beju Francijas ministru prezidents lika priekšā sastādīt tunisiešu kabinetu, kas tad nekavējoties varētu uzsākt sarunas ar Francijas valdību par apsolīto pašnoteikšanās tiesību palielināšanu.

Sākums bija daudzsološs un jau gandrīz varēja domāt, ka Mendesam-Frānsam, pavadot 24 stundas Tunisā, būs izdevies neiespējamais — panākt vienošanos Francijas un iedzimto starpā. Tomēr tik vienkārši tas nu, diemžēl, nav. Padzirduši par franču plāniem Tunisijas nacionālisti nekavējoties paziņoja, ka Mendesa-Frānsa piedāvātās pašnoteikšanās tiesības nav pietiekamas. Marokieši, padzirduši, ka Tunisijai piedāvātas pašnoteikšanās tiesības, nekavējas ar tādu pašu tiesību pieprasīšanu arī sev, kamēr Parīzē Mendesam-Frānsam bija jāsastopas ar dažādo politisko partiju protestiem.

Pēc Francijas ministru prezidenta apmeklējuma notikumu gaita Tunisijā ir apmēram šāda: Tunisijas beis izraudzīja kādu nacionālistu pārstāvi Taharu Benu Amaru ministru prezidenta amatam. Pēdējais sastādīja desmit vīru kabinetu. Kabineta sastādīšana jau radīja pirmos sarežģījumus, jo „karstie" nacionālisti atteicās sadarboties ar „remdenajiem." Bet tā kā Francija vēlējās, lai kabinetu pēc iespējas pārstāvētu dažādu partiju piederīgie, tad „karstie" nevarēja neko citu darīt kā vienīgi piekāpties. Sarunām sākoties, sagaida, ka „karstie nacionālisti pieprasīs Francijai plašākas pašnoteikšanās tiesības.

Marokā stāvoklis ir līdzīgs Tunisijai. Arī tur nacionālisti cīnās pret franču kolonialismu. Ziņas par franču piekāpšanos Tunisijā, Marokā tika uzņemtas ar plašām, pretfranciskām demonstrācijām, kuŗās deviņi cilvēki tika nogalināti un lielāku skaitu ievainoja. Marokieši nekavējās pieprasīt Tunisijai piešķirtās pašnoteikšanās tiesības arī sev, un šai sakarā nemieri turpinājās, kamēr franču armijas vienības, ieročiem rokās atjaunoja kārtību. Sagaida, ka marokiešu demonstrācijām tomēr būs savi panākumi un ka Francija būs spiesta zināmā mērā piekāpties arī Marokas nacionālistu priekšā.

ASV EKSPATRIĀCIJAS LIKUMS

Tā sauksies jaunais ASV pavalstniecības likums, ko izsludinās tuvākās dienās un piemēros personām, kas pienāktas pretvalstiskā darbībā. Likums atņems ASV pilsoņiem, arī tiem, kas dzimuši ASV, tiesības saukties par amerikāņiem, vēlēšanu tiesības, tiesības uz ASV pasi un vīzu ceļojumiem, kā arī nodarboties arodos, kas pieļauti tikai ASV pilsoņiem. Tādiem ik gadus, līdzīgi ārzemniekiem, būs jāreģistrē savas adreses. Lai pasargātu sabiedrisko domu no negatīvas ietekmes, izstrādāts arī likums, pēc kuŗa visiem radio raidījumiem un publicējumiem, ko izdara personas, kuŗām pēc likuma jāreģistrējas kā ārzemju aģentiem, jābūt ar attiecīgu atzīmi. Kk.

Ja krievi pēkšņi uzbruktu Savienotajām Valstīm

ASV Civilās aizsardzības administrātors Petersons nule izteicies: „Ja krievi mums tagad pēkšņi uzbruktu un sasniegtu ASV lielākās pilsētas, upuru skaits sniegtos miljonos." Visnopietnākā vērība veltāma lielpilsētu evakuācijas problēmām, bet evakuācija savukārt atkarīga no labas trauksmes sistēmas. ASV vadībai neesot noslēpums, ka ienaidniekam ir lieli atomieroču krājumi, ko tas papildina ar ūdeņraža ieročiem. Krievi jau šodien spēj uzbrukt ASV ar gaisa spēkiem un lidbumbām, kuŗu skaits ik pusgadu pieaug. Bruņoto spēku ziņā ir atklāt ienaidnieku, pirms tas sasniedz ASV. Tomēr, paiešit vēl 2 gadi, iekāms noorganizēs visu tā, lai brīdinājumu par ienaidnieka tuvošanos saņemtu 2—6 st. iepriekš. Vietējām civilās aizsardzības organizācijām jāizdara evakuācijas apmācības un jānoorganizē iedzīvotāju masu apgāde un aprūpe. kk.

ZIEMEĻKOREJA BRUŅOJAS

Seulā. Dienvidkorejas valdība ziņo par nepārtrauktu bruņošanos Ziemeļkorejā.

„Tūlīt pēc pamiera parakstīšanas," saka Dienvidkorejas valdība, „Ziemeļkoreja uzsāka pastiprinātu bruņošanos un steidzīgu lidlauku taisīšanu." Pašreiz Ziemeļkorejā esot vismaz 22 lidlauki, no kuŗiem 7 domāti strūklīdmašīnām, 7 komerciālai gaisa satiksmei, kamēr pārējie derīgi abiem uzdevumiem. Ar tiešiem pierādījumiem par satavas zemes ziemeļu daļas gatavošanos jaunam karam, Dienvidkoreja ziņo, ka:

1. Sākot ar 1953. gada 28. jūliju, pamiera pārraudzības komisijai neredzot, komūnisti pamanījuši iepludināt Ziemeļkorejā 300 MIG-15 un 200 IL-28 vieglos strūklbumbvedējus.

2. 1954. gada maija mēnesī Ziemeļkoreja slepeni saņēmusi no komūnistu Ķīnas materiālus 150 kara lidmašīnu apgādei.

3. 1953. gada novembrī Ziemeļkoreja slepeni saņēmusi 40 radara aparātus.

4. Vismaz 4.500 Ziemeļkorejas jaunekļu mācās aviācijas skolās Mandžūrijā.

Pēc Dienvidkorejas slepenā dienesta ziņām spriežot, tūliņ pēc pamiera līguma parakstīšanas Pad. Savienība, komūnistu Ķīna un Ziemeļkoreja vienojušās par pēdējās armijas palielināšanu un pastiprināšanu. Pašreiz Ziemeļkorejai zem ieročiem esot 1.220.000 vīru, no tiem 450.000 ziemeļkorejiešu, bet pārējie ķīnieši.

Dr. A. Valdmaņa pirmā nopratināšana tiesas sēdē

Pagājušā nedēļā St. Džonsā notika pirmā slēgtā tiesas sēde Dr. A. Valdmaņa lietā, kur nopratināti liecinieki. Ņufaundlendas ministru prezidents Smolvūds tur pirmoreiz pēc Dr. A. Valdmaņa apcietināšanas saticies aci pret aci ar savu agrāko neaizstājamo padomdevēju saimnieciskās lietās. Smolvūds savu sūdzību uzturējis spēkā.

Austrumvācija pieņem ASV palīdzību

Austrumvācija pacēlusi dzelzs priekškaru, lai varētu izbāzt roku un pasniegties pēc amerikāņu piedāvātās pārtikas.

Vašingtonā. — Pagājušā vasarā, kad bads plosījās visā Austrumvācijā, Sav. Valstu valdība piedāvājās sūtīt pārtiku, lai palīdzētu badā mirstošajiem vāciešiem. Padomju Savienības ārlietu ministrs Molotovs amerikāņu piedāvājumu, asi noraidīja, nosaukdams to par provokātīvu un apvainojošu. Iznākumā tūkstošiem austrumvāciešu plūda pāri robežai uz Rietumberlīni, lai saņemtu amerikāņu pārtikas saiņīšus, ko bieži vien turpat robežas otrā pusē komūnisti atkal atņēma. Pārtikas izdale vāciešiem Rietumiem bija milzīgs panākums propagandas laukā.

Arī šodien stāvoklis aiz dzelzs priekškara nav nekāds spīdošais. Ražas ir zemas un pie tam vēl vēsturē nepieredzētie Donavas plūdi nodarīja milzu zaudējumus. Neievērojot asās attieksmes Sav. Valstu un komūnistu starpā, amerikāņi piedāvāja savu palīdzību Ungārijai, Čechoslovakijai un Austrumvācijai. Visas šīs valstis cieš no pārtikas trūkuma. Līdz šim Sav. Valstu piedāvājumam ir atbildējusi tikai Austrumvācija, paziņodama, ka amerikāņu piedāvājumu pieņem. Pagājušā gadā piedzīvoto pārtikas kaunu Austrumvācijas komūnisti šogad vairs nevēlas piedzīvot.

„ĒGIPTE APDRAUD MIERU"

Maskavā. Padomju Savienības komūnistu partijas laikraksts Pravda savās slejās vēstī, ka jaunais Suecas kanāļa joslas līgums Anglijas un Ēģiptes starpā apdraud pēdējās miermīlīgo kopdzīvi ar citām valstīm.

Pravda ir pirmais padomju laikraksts, kur vispār parādījušās jebkādas ziņas par neseno angļu un ēģiptiešu Suecas kanāļa joslas nolīgumu. Uzbrūkot Ēģiptes valdības rīcībai, Pravda saka, ka, Suecas līgumu parakstot, Ēģipte atbalsta Sav. Valstu centienus dominēt Vidējos Austrumos. „Šāda Sav. Valstu politiskā nostāja," saka padomju laikraksts, „visneapšaubāmākā veidā apdraud mieru Vidējos Austrumos."

FRANCIJAS PĒKŠŅĀ IZŠĶIRŠANĀS — NEGAIDĪTS TRIECIENS MASKAVAI

Par spīti līdzšinējām Padomju Savienības pūlēm atturēt Franciju no Eiropas armijas līguma ratificēšanas enerģiskais Francijas ministru prezidents Mendess-Frānss ir panācis, ka ilgi vilcināto ratificēšanas jautājumu parlaments sāks pārspriest savā sēdē 24. augustā.

Parīzē. — Pagājušās nedēļas nogalē no Parīzes pienāca Rietumu galvaspilsētās ilgi gaidītais Francijas valdības vēstījums, ka šī gada 24. augustā Francijas parlaments uzsāks debates par iespējamu Eiropas armijas līguma ratificēšanu. Francijas izšķiršanās ir nepatīkams trieciens Maskavas politikai, jo Padomju Savienība līdz šim darīja visu iespējamo, lai Franciju no šāda soļa atturētu.

Sabiedroto izstrādātajos Eiropas aizsardzības plānos Eiropas armijai piekrīt ļoti svarīga loma. Eiropas armija sadarbībā ar Ziemeļatlantijas organizācijas valstīm veido galveno Eiropas aizsardzības līniju pret komūnistu agresiju. Bez Francijas Eiropas armiju veido vēl 3 Beneluksa valstis, Rietumvācija un Italija. Atskaitot Franciju un Italiju, visas pārējās valstis Eiropas armijas līgumu jau ir ratificējušas. Ja šī mēneša beigās paredzētajās parlamenta debatēs Francija izšķiras par Eiropas armijas līguma ratificēšanu, tad nav jāšaubās, ka līgumu ratificēs arī Itālijas parlaments, kas pat neatkarīgi no Francijas nostājas šai jautājumā ir kļuvis daudz piekāpīgāks.

Kaut gan Francijas ministru prezidents Mendess-Frānss ļoti pūlas panākt Eiropas armijas līguma ratificēšanu, pagaidām vēl ir pāragri zīlēt, kādu seju šai jautājumā rādīs Francijas parlaments. Jau vairāk kā divi gadi Eiropas armijas līgums Francijai ir bijis kā dadzis acīs un jau vairāk kā divi gadi dažādās Francijas valdības ir veikli izvairījušās no galīgas atbildes. Francija vēl vienmēr nevar aizmirst vācu uzbrukumus divos pēdējos pasaules kaŗos, tādēļ Eiropas armijas līguma ratificēšanu, kas dotu vāciešiem bruņošanās tiesības, Francijā bieži vien ieskata par līdzīgu pašnāvībai. Briesmas, kas draud no Padomju Savienības, frančiem liekas tālas un nereālas, kamēr Rietumvācija taču ir tepat aiz robežas.

Pēc līdz šim veiktiem priekšdarbiem var redzēt, ka Francijas ministru prezidents ir ieinteresēts, lai Francijas parlaments ratificētu Eiropas armijas līgumu. Mendess-Frānss labi saprot, ka negatīvas Francijas atbildes gadījumā sabiedrotie tāpat atradīs ceļu, lai Rietumvāciju apbruņotu, tikai tad Francijai būs jārēķinās nevis ar Rietumvāciju armiju, kas būs pakļauta kopējai Eiropas armijas virsvadībai, bet gan ar nacionālu Rietumvācijas armiju. Lai nodrošinātu parlamenta debašu labvēlīgu iznākumu, Mendess-Frānss 19. augustā izbrauks uz Briseli, lai tur sastaptos ar pārējiem Eiropas armijā ietelpošo nāciju ārlietu ministriem. Briseles konferencē ieradīsies arī Rietumvācijas kanclers Konrads Ādenauers.

Cik zināms, Briseles konferences laikā Francijas ministru prez. Mendess-Frānss mēģinās panākt dažādus grozījumus Eiropas armijas līgumā, lai tādējādi iegūtu Francijas armijai lielākas pašnoteikšanās tiesības un lielāku kustības brīvību, nekā tas paredzēts pašreizējos Eiropas armijas līguma noteikumos. Ja Mendesam-Frānsam Briselē izdodas savu panākt, tad var gandrīz vai pieļaist varbūtību, ka Francijas parlaments nepretosies Eiropas armijas līguma ratificēšanai.

Vienīgais neatbildētais jautājums šai lietā vēl ir Padomju Savienība. Kopš Ženēvas konferences dienām Maskava ar palielinātu enerģiju ir pūlējusies noskaņot Franciju pret Eiropas armijas līguma ratificēšanu. Maskava ir nākusi pati ar saviem priekšlikumiem par visas Eiropas drošības līguma parakstīšanu, kādā gadījumā Rietumvācijas apbruņošana nebūtu nepieciešama. 24. jūlijā Pad. Savienība aicināja Rietumu sabiedrotos (un komūnistu Ķīnu, kā vienkāršu novērotāju) sasaukt konferenci šāda Eiropas drošības līguma pārrunām. Pagājušā nedēļā krievi savu priekšlikumu atkārtoja, aicinādami 4 lielvalstu ārlietu ministrus sastapties šī jautājuma apspriešanai. Protams, ka 4 lielvalstu ārlietu ministru sanāksme būtu tikai priekšspēle liela mēroga Eiropas konferencei. Padomju Savienības priekšlikums nozīmē Ziemeļatlantijas organizācijas likvidēšanu. Jau divi reizes Maskava ir nākusi ar līdzīgiem priekšlikumiem, un jau divi reizes sabiedrotajiem ir pieticis spara šos komūnistu priekšlikumus noraidīt.

Padomju Savienības diplomāti parasti gan neapmierinās ar „nē". Tādēļ, redzēdami, ka viņu līdzšinējie plāni Eiropas armijas veidošanas apturēšanai nav bijuši pietiekoši sekmīgi, viņi mēģinās kaut ko citu. Atliek tikai gaidīt un redzēt, kas tas „kaut kas cits" būs šī mīkla, domājams, atrisināsies līdz 24. augustam, t. i. dienai, kad Francijas parlaments uzsāks debates par Francijas nostāju Eiropas armijas jautājumā.

VĒL VIENS NODEVĒJS

Berlinē, 5. augustā. Austrumvācijas radiofons ziņoja, ka pie komūnistiem pārbēdzis vēl viens augstāks Rietumvācijas slepenā dienesta darbinieks G. Raters (arī Falkenšteins). Raters kalpojis ģen. Gēlena privātā pretizlūkošanas organizācijā.

Pēdējā laikā ģen. Gēlens bieži tiek pieminēts Rietumvācijas presē kā aizbēgušā Oto Johna pēctecis.

Bannisters uzvar Vankuverā

Līdz šim pasaules sporta vēsturē visplašāk izreklamētajā skrējienā Britu imperijas spēļu vienas jūdzes distancē Vankuverā uzvarēja anglis Rodžers Bannisters, labojot savu personisko rekordu un palielkot tikai astoņas desmitdaļas sekundes aiz austrāliešа Džona Landija līdz šim vēl neoficiālā pasaules labākā varējuma.

Pagājušo sestdien, 35.000 skatītāju klātienē Bannisters par 3 metriem pārspēja savu austrāliešu konkurentu, kaut arī skrējiena lielāko daļu vadībā atradās Landijs. Arī Landijs distanci veica fenomenālā 3:59.6 min. laikā, tā atzīmējot pirmo gadījumu, kad divi skrējēji vienās sacīkstēs spēj sasniegt mērķa lentu zem četrām minūtēm. Kā trešais distanci veica torontietis Ričards Fergusons, kas priekšskrējienu laikā laboja Kanadas rekordu vienas jūdzes skrējienā. Finālā Fergusons distanci veica 4:04.6 min.

LATVIJA

Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Draugi grib mūs asimilēt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.

Archibīskaps T. GRĪNBERGS

Valstsvīrs, kas pasaulei pateica taisnību acīs

Kaut gan Apv. Nācijas pēc Otrā pasaules kara tika radītas, lai aizkavētu un novērstu starptautiskus noziegumus, tomēr tie atkārtojas un notiek vēl šobaltdien. Nupat Korejas liktenis piemeklēja arī Indoķīnu, kur komūnisti ieguva jaunu, svarīgu tiltagala pozīciju. Ko līdz ASV atteikšanās parakstīt dokumentus, ar kuriem kāda tauta tiek nodota komūnistu verdzībā, ja praksē tam nav nekādas nozīmes. Sadalot Vietnamu — tīri labi iztika arī bez ASV paraksta: Maskava savu panāca tāpat kā pag. gadā Korejā.

Bet Dienvidkorejas republika sava izcilā valstsvīra prez. Rī vadībā, par spīti Maskavas un Pekingas sludinātai „miera gribai," draudiem un sabiedroto bailēm, katēgoriski pastāv uz savām tiesībām, prasot Korejas apvienošanu. Korejieši negrib un arī nedrīkst samierināties ar viņiem uzspiesto netaisno pamieru, ko komūnisti izmanto jaunu spēku pievilkšanai un jaunas agresijas gatavošanai Korejā. Korejieši nedomā samierināties ar to, ka viņu zeme gar 38. paralēli sadalīta divi „valstīs"! un iedzīvotājus divi „tautās" — ziemeļu daļu atdodot Ķīnas komūnistu verdzībā un dienvidus pakļaujot uzbrukuma briesmām no ziemeļiem.

Izmantojot prezidenta Eizenhauera ielūgumu, Dienvidkorejas prez. Sigmans Rī jūlija pēdējā nedēļā ieradās Vašingtonā. Lai vēlreiz mēģinātu novērst savai tautai nodarīto netaisnību un brīdinātu cilvēci no komūnisma briesmām, 28. jūlijā viņš ASV Kongresā teica runu, apellējot pie valstsvīru un visas brīvās cilvēces saprāta un sirdsapziņas. Šī Rī runa, patiesībā aicinājums Krusta karā pret komūnismu, notika taisni 1 gadu un 1 dienu pēc pamiera parakstīšanas Korejā. Toreiz Rī paredzēja, ka pamiers Korejā ir sākums jaunam karam un tālākiem komūnistu uzbrukumiem brīvajai pasaulei, kas arī īstenojās. Austrumi turpina nodrošināt sev tiltagala pozicijas visos kontinentos stratēģiski svarīgās vietās, kamēr pienāks īstais laiks viņu izšķirējam triecienam.

Ko īsti prez. Rī pateica tik nepatīkamu, ja viņa dedzīgie vārdi Kongresā palika bez atbalss?

Lūk, Singmans Rī starp citu teica, ka pašreiz padomju pasaules iekarošanas stratēģija ir — ar runām par mieru iemidzināt amerikāņus līdz tam laikam, kad Padomju Savienībai būs pietiekami daudz ūdeņraža bumbu un tāllidojuma bumbvežu, lai pēkšņā triecienā pārpelnotu ASV lidlaukus un rūpniecības centrus. Viņš atzina, ka „draudzīgā sadzīvošana" ar komūnistiem, kas nolēmuši iekarot pasauli, nav domājama: ka darījumi ar komūnistiem, kādi notikuši Korejā un Indoķīnā — ir noziedzīgi ne tikai pret šīm tautām, bet arī katastrofāli kaitīgi visai cilvēcei. Prez. Rī pierādīja, ka cilvēces glābšanai nekavējoties jādod trieciens sarkanai Ķīnai, kamēr tā nav vēl izvērtusies par gigantisku spēku ar kuŗa palīdzību Kremlis īstā brīdī triekšies pret savu vienīgo bīstamo pretinieku Savienotajām Valstīm. Dienvikorejas prezidents piedāvāja savas 20 divīzijas un Formozas spēkus, kopā ap 2 milj. vīru, kara atjaunošanai Āzijā, lūdzot tikai sabiedroto flotes un aviācijas atbalstu.

Prez. Rī, šis dedzīgais savas tautas patriots un cilvēces likteņu tulks, kas baudījis labu izglītību Eiropā un trijās ASV augstskolās, ir viens no tiem nedaudzajiem politiķiem, kas nākotnē raugās ar redzīgu skatu un nebaidās pateikt patiesību pat tur, kur it kā tas „nepienāktos" vai nebūtu „pieklājīgi." Viņš labi zina, ka Maskavas un Pekingas lāsti viņu pavada, tāpat kā politisko veikalnieku dusmas Rietumos, jo viņa bargā patiesība varētu izjaukt darījumus ar Pekingu un Maskavu. Bet prez. Rī nebaidās: viņš bija pirmais, kas tik atklāti un loģiski skaidri pateica Augstajam namam un visai cilvēcei to, ko sen jau bija laiks pateikt katram valstsvīram un diplomātam. Prez. Rī sniedza atkailinātu patiesību par tagadni un nākotni, bet viņa pravietiskos vārdus pavadīja klusums — klusums laikā, kad Austrumos nobriest neizbēgama sarkano šausmu vētra!

J. V-ls

LNAK Vēlēšanu komisijas

PAZIŅOJUMI

JĀIESŪTA BIEDRU UN KANDIDĀTU SARAKSTI

Latviešu nacionālās apvienības Kanadā Vēlēšanu komisija saskaņā ar vēlēšanu instrukcijas 9. p. noteikumiem lūdz visas latviešu organizācijas, draudzes, kopas un atsevišķus tautiešus līdz š. g. 3. septembrim iesūtīt sarakstus par saviem biedriem un zināmiem tautiešiem, sakārtojot personas alfabēta kārtībā, uzrādot viņu vārdu, uzvārdu, dzimšanas datus un dzīves vietu.

Vēlēšanu komisijas adrese — LNAK Vēlēšanu komisija, St. Andrew's Church, Corner Carlton and Jarvis Streets, Toronto, Ontario.

Latviešu nacionālās apvienības Kanadā Vēlēšanu komisija paziņo, ka sakarā ar vēlēšanu instrukcijas 10.—16. p.p. noteikiemiem kandidātu saraksti LNAK padomes locekļu vēlēšanām iesniedzami tieši Vēlēšanu komisijai vai piesūtāmi pa pastu ar tādu aprēķinu, lai tos saņemtu līdz 1954. g. 17. septembrim.

Iesniedzamā kandidātu sarakstā jāieraksta kandidāta uzvārds, vārds, dzimšanas laiks un adrese. Kandidātu sarakstā vēlams uzdot ziņas par kandidāta izglītību, profesiju un sabiedrisko darbību, izsakot to ne vairāk kā piecos vārdos. Kandidātu sarakstam jāpievieno kandidātu rakstveida paziņojums, ka viņi ir ar mieru kandidēt.

Katrs iesniedzamais kandidātu saraksts jāparaksta vismaz 15 balsstiesīgiem vēlētājiem, uzrādot parakstītāju skaidri salasāmu uzvārdu, dzimšanas datus un adresi. Kandidātu sarakstam var dot organizācijas vai grupas nosaukumu pēc iesniedzēju izvēles. Kandidātu saraksta pirmie 3 parakstītāji uzskatāmi par saraksta iesniedzējiem, un viņi uzņemas atbildību par iesniegto datu pareizumu. Kandidātu saraksta iesniedzējiem ir tiesības parakstīt tikai vienu kandidātu sarakstu, pie kam paši uzstādītie kadindāti nedrīkst būt šī kandidātu saraksta parakstītāji.

Kandidātiem un sarakstu iesniedzējiem, resp. parakstītājiem, ja tie savus maksājumus LNAK nav nokārtojuši jau agrāk, tas jāizdara reizē ar saraksta iesniegšanu.

Vēlēšanu komisijas adrese — LNAK vēlēšanu komisija, St. Andrew's Church, Corner Carlton and Jarvis Streets, Toronto, Ont.

J. Grīslis,
LNAK Vēlēšanu kom. pr-dis

LATVIEŠU KULTŪRAS DIENAS KANADĀ

Skolotāju konference notiks Toronto 28. augustā

LNAK Kultūras un izglītības nozares sēde notika sestdien, 6. augustā. Sēdi vadīja priekšsēdis Z. Bukovskis, un tanī piedalījās K. Tannis, Dr. H. Tichovskis, J. Mežaks, Ed. Dzenis, A. Svenne, B. Senkēviča, B. Ķikuts un Z. Zentiņš.

Sēdē darba kārtības svarīgākā daļa bija šā gada latviešu Kultūras dienu sarīkošana Toronto. Nozare akceptēja LNAK valdē pieņemtos grozījumus attiecībā uz Kultūras dienu sarīkojumu pārcelšanu nedēļu vēlāk ,no 9. oktobra līdz 16 .oktobrim. Lielākās grūtības ,kā ziņoja Ed. Dzenis, ir telpu jautājums izstādes sarīkošanai. Iespējams dabūt telpas, kuŗas piemērotas šīm vajadzībām, bet tās saistās ar lieliem izdevumiem. Sakarā ar Kultūras dienu pārcelšanu nedēļu vēlāk radās izdevīgāki apstākļi izstādes sarīkošanai Sv. Andreja baznīcas telpās, kāpēc nolēma šo iespēju izmantot. Izstādei iesūtītos darbus izvērtēs žūrija, kuŗā ietelps: mākslinieki A. Nulītis ,A. Kopmanis un Ed. Dzenis. Bet no Kultūras nozares Dr. H. Tichovskis. K. Tannis ziņoja, ka tuvākās dienās noskaidrosies arī jautājums par Kultūras dienu teātŗa izrādi. Z. Zentiņš savukārt ziņoja par priekšdarbiem, kas veikti koncerta organizēšanā. Programmā būs Kanadā dzīvojošo latviešu komponistu darbi.

Pieņēma mācītāja A. Čopa priekšlikumu ,ka par tautas darbiniekiem ,kam piešķir trimdas balvu ,rīkojami attiecīgi sarīkojumi ar priekšlasījumiem un eventuālu programmu, lai jaunai paaudzei raksturotu tautas darbinieku dzīvi un darbu. Nolēma šādu vakaru veltīt prof. Ludim Bērziņam un attiecīgā rīcības komitejā ievēlēja Dr. H. Tichovski, A. Čopu, A. Lūsi ,B. Senkēviču, M. Matīsu un K. Tanni.

A. Mežaks ziņoja, ka 28. augustā Toronto notiks latviešu skolotāju konference. Konferencē apspriedīs metodikas jautājumus un jautājumus, kas saistās ar latviešu izglītību un audzināšanu. Paredzēti arī attieccgi referāti. Konferences laikā notiks skolēnu darbu skate — zīmējumi, domraksti, rokdarbi u. t. t. Labi sekmējas arī latviešu skolām vajadzīgo uzskatu tabulu izgatavošana. Materiālo atlīdzību par karšu izgatavošanu uzņēmusies ALA. Iespiešana notiks Kanadā, kur tas izmaksā lētāk nekā ASV. Zīmējumus gatavojis ASV dzīvojošais mākslinieks Krūmiņš.

Pārrunājot autora honorāru iekasēšanu, konstatēja, ka lai gan Kanadā notiek ļoti daudz koncertu un teātŗa izrāžu, organizācijas parasti aizmirst iesūtīt autora honorāru. Tā kā LNAK uzņēmusies gādību par to iekasēšanu un nosūtīšanu autoriem, tad visu vēlējums bija, lai šinī ziņā atkārtoti griežas pie sabiedrības ar aicinājumu respektēt autorus. B. Senkeviča, autoru honorāru referente, atkārtoti presē sniegs informāciju par autora honorāra noteikumiem un lūgs organizācijas šos noteikumus respektēt. H. Tichovskis informēja, ka Bramptonas latviešu biedrība Auseklis lūgusi grāmatas bibliotēkas organizēšanai. Nozare lūgumu ievēroja un piešķīra Auseklim 45 grāmatas. Pārrunājot Kultūras dienu saskaņošanu ar ASV, visi bija vienās domās, ka tas ir vēlams un arī iespējams. Principā nebija iebildumu, ka Kanada savas Kultūras dienas pieskaņotu Sav. Vasltīm. Tika izteikts vēlējums rīkot saskaņotas kultūras dienas visā trimdas mērogā.

KANADIEŠI IZCEĻO UZ ASV, BET EIROPIEŠI — UZ KANADU

Pagājušā gadā no Kanadas uz Sav. Valstīm izceļojuši 3.600 dažādu speciālistu, kamēr no Sav. Valstīm Kanadā tai pašā laikā ieceļojuši 1.371. Vispār pagājušā gadā no Kanadas uz Sav. Valstīm izceļojuši 36.283 kanadieši, bet no turienes Kanadā ieceļojuši 9.379 amerikāņi. Šī iedzīvotāju skaita zaudējuma vietā Kanada turpretim saņēmusi 168.000 jaunu ieceļotāju no citām zemēm, galvenokārt no Eiropas.

LIETUVIEŠU AUGSTĀS AMATPERSONAS AIZBRAUC

Augstākās Lietuvas atbrīvošanas komitejas (VLIK) padomes priekšsēdis mons. Krupavičus un izpildkomitejas pr-dis Žalkauskas izbraukuši atpakaļ uz Eiropu. Pirms aizbraukšanas komiteja Lietuvas brīvībai viņiem par godu rīkoja pieņemšanu, kuŗā bija aicināti KLB pr-dis Dr. V. Māsēns un Komitejas Igaunijas brīvībai pārstāvis. Krupavičus un Žalkauskas ieradās Amerikā maijā. Savā uzturēšanās laikā ASV viņi nodeva liecību Kerstena komitejai Ņujorkā, apmeklēja valsts departamentu Vašingtonā un noturēja apspriedes ar lietuviešu organizāciju pārstāvjiem ASV.

Lietuviešu aprindās neapmierinātību radījušas nesaskaņas, kas radušās starp Lietuvas atbrīvošanas komiteju un Lietuvas diplomātu vecāko S. Lozoraiti. Atbrīvošanas komisija nesen iecēla Lietuvas diplomātisko pārstāvi pie Bonnas valdības, pret ko uzstājās Lozoraitis, domādams, ka diplomātisko pārstāvju iecelšana esot viņa kompetence. Lozoraitis ir Lietuvas bij, sūtnis Romā. Lietuviešu avīzes aizrāda, ka viņam neesot oficiālu pilnvaru rīkoties kā diplomātu vecākam. Lozoraitis dzīvo Lietuvas sūtniecības namā Romā un saņem algu no Lietuvas valsts līdzekļiem.

VĒL NAV SKAIDRĪBAS

Piektdien, 6. augustā LNAK pr-ža A. Svennes vadībā notika Kanadas Kultūras fonda valdes sēde, kuŗā A. Svenne ziņoja par Ziemeļamerikas Kultūras fonda nodibināšanos 18. jūlijā Sav. Valstu un Kanadas latviešu draudzības dienās. Paredzēto Kanadas Kultūras Fonda likvidēšanas jautājumu, sakarā ar ALA's viedokli, ka blakus apvienotam Ziemeļamerikas Kultūras fondam ir jāpatur vēl atsevišķs Kultūras fonds Sav. Valstīs, līdz turpmākam atstāja atklātu.

Kanadas Kultūras fonda valdes sēdē piedalījās A. Svenne, Ed. Dzenis, A. Nulītis, Ang. Gailīte, Dr. H. Tichovskis un A. Mežaks. Iztirzājot ALA's priekšlikumus, vienprātīgi atzina, ka jābūt tikai vienam apvienotam Ziemeļamerikas Kultūras fondam. Ar ASV vietējo Kultūras fondu attālumu kavēkļus nevarētu novērst, jo attālumu problēma Kanadas un ASV plašumā paliks joprojām. Lieka ir arī līdzekļu dalīšana. Tā kā Sav. Valstīm kopējā Kultūras fonda valdē ir vairākums, — tad eventuālās bažas, ka Kanada varētu no Fonda gūt vairāk nekā pienākas, ir nevietā. Apvienotā Kultūras fonda doma ir kļuvusi populāra, un jācenšas to īstenot. Pieņemot ALA's projektu, līdzšinējo divu fondu vietā var rasties trīs, un tā notiktu vēl lielāka sadrumstalošanās, kas nekādā ziņā negūs sabiedrības atbalstu.

Atsevišķo uzdevumu veikšanu ASV un Kanadā apvienotā Kultūras fonda uzdevumā var uzņemties ALA's Kultūras birojs un LNAK Kultūras un izglītības nozare.

Kanadas Kultūras Fonda valde īsumā pieskārās arī līdzekļu vākšanas jautājumam. Dr. H. Tichovskis konstatēja, ka līdz šim līdzekļu vākšanā nav izmantotas visas iespējas. Viņš proponēja uzaicināt organizācijas Kultūras fondam ziedot līdzekļus ne tikai no Kultūras dienu sarīkojumiem, bet paredzēt Kultūras fondam atskaitījumus no visiem sarīkojumiem, kas dod atlikumu. Varētu vākt ziedojumus ar īpašām listēm u. tml. Varētu rīkot arī īpašus sarīkojumus Kultūras fonda vajadzībām.

Pārrunājot šos priekšlikumus, KF valde pievienojās Dr. H. Tichovska ierosinājumam un nolēma tos turpmākajā darbībā reālizēt.

Latvijā miris prelāts KAZIMIRS JASĒNAS

No Latvijas saņemta ziņa, ka lielā vecumā Jelgavā miris katoļu draudzes prāvests, prelāts un monsinjors Kazimirs Jasēnas. Pēc izcelsmes Jasēnas bija lietuvietis, bet kā jauns garīdznieks pārnācis uz Jelgavu, kur savācis līdzekļus un uzcēlis Katoļu un Annas ielu stūrī gotiskā stilā staltu draudzes baznīcu. Monsinjors K. Jasēnas tā saauga ar savu draudzi un Latviju, ka viņu var suminât kā latviešu patriotu. Liktenis bija vēlējies, ka 1941. g. jūlija baigajās dienās, kad sarkanarmijas tanki ielauzās Jelgavā un ciņu ugunīs postīja pilsētu, viņa acu priekšā nodega viņa ierosmē celtā baznīca līdz ar visu mācītājā māju Akadēmijas ielā 22. Ugunī bojā gāja arī vērtīgā monsinjora bibliotēka un reti mākslas darbi.

Nelaikis bija arī mākslas vēsturnieks. Viņa spalvai pieder plašā Lietuvas mākslas vēsture lietuviešu valodā, kas izpelnījās ievērību ne tikai Lietuvā, bet arī Latvijā. Kad draudzes uzticīgajam ganam piepildījās 75 mūža gadi, draudze vēlējās dāvināt viņa bisti bronzā un to novietot baznīcā. Lai tas varētu notikt, bija vajadzīga bīskapa atļauja. Šo rindu rakstītājs ieradās Rīgas garīgajā seminārā pie bīskapiem J. Rancāna un S. Sloskāna. Bīskaps J. Rancāns teica: „Parasti katoļu baznīcās ir svēto tēli, bet ja draudze vēlas parādīt savam ilggadīgajam ganam tādu mīlestību, dariet to." Tam piekrita arī bīskaps Sloskāns. Jasēnas bisti bronzā veidoja tēlnieks T. Zaļkalns, bet līdz Jelgavas nopostīšanai Jasēnas namā atradās tikai nolējums ģipsā.

Prelāts K. Jasēnas aktīvi darbojās Latviešu - Lietuviešu vienībā. Viņa namā ir ciemojušies ievērojami latviešu un lietuviešu baznīcas, kultūras un sabiedriskie darbinieki. Nelaikis bija arī Jelgavas pilsētas domnieks un skolotājs Hercoga Pētera ģimnazijā Jelgavā, kā arī vairākās pamatskolās. Viņš pilnīgi pārvaldīja 10 valodas.

Pēc Jelgavas nodegšanas K. Jasānas kādu laiku uzturējies Liepājā, Rīgā, bet tad atgriezies Jelgavā. Mūžīgā gaisma, ak Kungs, lai viņam atspīd ...

V. L.

GENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. GE 2707
114 DANFORTH AVE

KONSULS
VILIS TOMSONS
5210 VICTORIA AVE, APT. 16
Tel. AT 7798
MONTREĀLA, P. Q.

LASĪTĀJU VĒSTULES

PAR SVEŠVĀRDU KROPLOŠANU LATVIEŠU VALODĀ

Ar sirsnīgu prieku izlasīju A. Zvēriņa rakstu par šo jautājumu LA 47. n-rā. Beidzot reizi prātīgs un noteikts vārds šinī sen sasāpējušā lietā. Arī valodniekiem būs jārevidē sava nostāja šinī lietā, citādi tā kārtosies pašplūsmā, nenogaidot valodnieku rīcību. Tagad, kad apmēram 100.000 latviešu dzīvo angļu - saksu zemēs, praktiski citas izejas nav. Pilnīgi pareizi A. Zv. aizrāda, ka daudzus svešvārdus nemaz nav iespējams fonētiski uzrakstīt latviešu burtiem, un, izrunājot tos pēc šīs „fonētiskās" rakstības, tie attiecīgiem sveštautiešiem kļūst pilnīgi nesaprotami. Tas pats attiecas uz mazāko tautu svešvalodām, kuŗu vārdus mēs bieži rakstām kļūdaini, šinī gadījumā visbiežāk pēc angļu valodas izrunas likumiem. Piemēru es te varētu minēt daudz. Ir pareizi arī, ka visās valodās, kuŗas lieto latīņu alfabētu, ir negrozāms likums, ka svešvārdi rakstāmi oriģinālrakstībā.

Pasaules lielās tautas, un arī tās mazās, kuŗām ir vairāk pašcieņas nekā mums, izrunā svešvārdus pēc savas valodas likumiem, kā to dara angļi un franči. Daudzu valodu prašana ir gan noderīga, bet nebūt vēl nepadara cilvēku par vispusīgi izglītotu un kultūrālu. Arī Latvijas patstāvības vairāk kā 20 gados mēs jau bijām tik tālu, ka cilvēks varēja būt vispusīgi izglītots un kultūrāls, nepārzinot nevienu svešalodu un pat nezinot visus Endzelīna uzstādītos latviešu valodas likumus.

Vienīgi pareizā ideja ir rakstīt svešvārdus oriģinālrakstībā, iekot eventuāli „fonētisko" rakstību iekavās. Svešvārdu locīšanai būtu jālieto apostrofs. A. Zv. raksts radījis zināmu savilņojumu, kas izteicas vairākos pretrakstos. J. K. Klīvlendā LA nr. 50 pieiet jautājumam diezgan mierīgi, gan atzīstot, ka taisnība esot abās pusēs.

Zobgalības „nepareizas" izrunas dēļ, diemžēl, dzirdēsim biežāk no mūsu-pašu tautiešu puses, nekā no sveštautiešiem, un arī šīm zobgalībām ir savs labums: tās dod iespēju tūliņ pazīt nekultūrālu muļķi, jo saprātīgs kultūras cilvēks nezobosies, bet vajadzības gadījumā izlabos izrunu taktiskā kārtā. Ko darīt ar Ņujorku, Parīzi u. t. „ Par to A. Zv. savā rakstā izsmeloši izteicies. Mums, latviešiem, vajadzētu būt tik daudz pašlepnuma, lai pārvarētu mazvērtības kompleksu, kuŗš parādās, kaunoties izrunāt svešvārdus „nepareizi", jo arī ar „fonētisko" rakstību „pareizu" izrunu bieži neizdodas panākt. Mūsu tomēr ļoti vērtīgā Konversācijas vārdnīcā ar šo „fonētisko" rakstību ieviesušies daudzi vārdu kēmi. Man atmiņā pašlaik divi: „Bēminēma" un „Radefēds". Cik gan būs tādu lasītāju, kas uzminēs, ko šie vārdi nozīmē? Meklēt tos droši tur nemeklēs neviens.

Dr. phil. O. Berkolds

VALSTSVĪRU VAI TAUTU VAINA?

Gribēju tikai uzdot dažus jautājumus, kas mani moka jau ilgi un kuŗus liekas vienmēr aplet ar līkumu. Varbūt aiz bailēm, ka demokratija varētu apvainoties?

Vai rietumu demokratiju valstsvīri vispār var rīkoties pēc savas pārliecības, ja tas ir pret sabiedrisko domu, sevišķi svarīgos jautājumos? Piemēram Čerčils, kam jau tā pastāvīgi jādzird opozicijas pārmetumu vētra? Vai tā nav tauta, kas par katru cenu grib izbēgt no kara, sevišķi Anglija un Francija, kur pēdējais karš bija daudz stiprāk izjūtams kā Amerikā.

Un cik lielā mērā valstsvīriem iespējams sabiedrisko domu ietekmēt? Laikrakstus taču viņi nekontrolē? Jeb vai tikai oficiāli ne?

Un vai tā ir tikai informācijas trūkuma vaina? Vai mēs sarunās ar izglītotiem demokratiju locekļiem neesam ievērojuši nepatiku un „strausa" politiku, kad ar argumentiem novedam tos pie secinājuma, ka pret komūnistiem jākaro drīz?

Viņi argumentiem tic, bet secinājumu viņi negrib dzirdēt: „Varbūt tomēr ..."

Vai tā būtu labos apstākļos dzīvojošās sabiedrības mīkstčaulība, kas to ved uz bezdibeni?

Es labprāt gribētu, lai man pierāda, ka maldos. Es neesmu neviena nākotnes diktātora dienestā — esmu noteikti diktātūras pretiniece. **Lasītāja Ontario ziemeļos.**

LABOJUMS

LA iepr. n-rā vēstulē Vai pārprasta? 1. rindk. 2. teikumā jālasa: Lūk, cenšoties izskaidrot Čerčila dziņu sadzīvot un tirgoties ar komūnistiem ...

LATVIEŠU SKAUTU LIELĀ NOMETNE MIČIGĒNĀ

Laikā no 30. jūlija līdz 1. augustam Mičigenā notika pirmais lielākais latviešu skautu salidojums - nometne ASV. Piedalījās 150 skautu un roveŗu.

Nometnes vieta bija izraudzīta parku un mežu rajonā, Stuarta ezera krastā, kur saimnieko mūsu tautietis K. Kalniņš un kuŗa ģimenē aug divi braši dēli — abi centīgi skautu organizācijas dalībnieki. 30. jūlija pēcpusdienā uz nometnes vietu devās 14. Skrundas vienība, lai veiktu nepieciešamos priekšdarbus un sāktu nometnes iekārtošanu. Plkst. 3 naktī, kad laistījās zibeņi, dārdēja pērkons un lietus gāza kā ar spaiņiem, klāt bija Čikāgas skauti ar saviem vadītājiem, to vidū vecais skautu vilks Pēteris Vilips. Pēkšņā lietus gāze nebūt netraucēja uzcelt teltis, un drīz vien tālje viesi gulēja saldā, cietā miegā.

Sestdienas rītā ieradās Saginavas un Detroitas skautu vienības. Cēlās teltis, parādījās uzraksti, veidojās lelas, vārti un citi noslēpumaini apzīmējumi, ko nezinātājam bija pat grūti atšifrēt. Pēc māc. J. Lazdas vadītā svētbrīža mastā uzvijās trīs karogi — Latvijas, ASV un sirmās Rīgas (nometnei bija Rīgas nosaukums), un nometne bija atklāta. Drīz vien risinājās sacensības šķēršļu gājienā, kur piedalījās visas vienības. Bez tam katram dalībniekam bija jāveic meža skrējiens, jāpeld un jāšauj ar stopu. Novērtējumā par uzvarētājiem izvirzījās Staburaga 70. skautu vieniba no Čikāgas, kas ieguva balvu - binokli, ko bija dāvinājusi Grand Rapidu korporāciju kopa. Šī paša veida sacensībā dižskautiem uzvarēja Tervetes 60. skautu vienība no Saginavas un ieguva īpašumā Grand Rapidu un apkārtnes ev. - lut. draudzes dāvāto balvu - elektrisko laternu. Arī mazskauti no Saginavas uzvarēja, iegūstot Grand Rapidu latviešu biedrības balvu - elektrisko laternu. Bija organizēts arī dziesmu karš un kopas un saimes viteroja, vilka un locīja, lai godam pastāvētu un cīnītos. Goda pilno pirmo vietu ieguva Staburaga 70. roveŗu dzimta no Čikāgas, saņemot tautieša A. Cibuļska balvu - morzes aparātu. Stafetē tāpat dominēja Saginavas skauti. Balvas un atzinības saņēma arī tālāko vietu ieguvēji; tās bija dāvājušas ne tikai organizācijas, bet arī atsevišķi labvēļi Saginavā, Grand Rapidos un Čikāgā.

Visu sacensību vadītājam V. Mežulim nebija nemaz tik viegls uzdevums, bet pateicoties skautu labajai disciplīnai tās ritēja raiti un nebija ne neapmierināto, ne protestētāju.

31. jūlija vakarā notika lielais ugunskurs, ap kuŗu pulcējās daudz viesu, sevišķi no Grand Rapidiem. Ugunskuru aizdedzināja un uzrunu teica 14. Skrundas skautu vienības vecāku padomes priekšsēdis arch. J. Leimanis, pēc kam risinājās vesela rinda priekšnesumu, kas gandrīz visi saistījās ar Rīgas vārdu un tās vēsturi. Netrūka atjautīgu uzvedumu, dziesmu un citāda veida priekšnesumu, savs „sakāmais" bija arī Grand Rapidu latviešu gaidām, kas bija ieradušās vērot latvju zēnu māku un veiklās izdarības. Ugunskura priekšnesumus labi vadīja baletdejotājs E. Mežulis no Čikāgas: Liesmām plokot skanēja dziesma Kad ugunskurā beidz kvēlot ogles. Klusa vakarlūgšana noslēdza ražīgo dienas posmu.

1. augustā turpinājās sacensības un Rīgas stendu apskate, ko ar gaumi bija iekārtojis vad. Ed. Avots. Bez tam māc. A. Piebalgs no Kalamazū, kuŗš ir skautu vecāku padomes loceklis Saginavā, noturēja dievkalpojumu. Pēcpusdienā skautu vecāku padomes sekretārs inž. L. Rozentāls izdalīja balvas uzvarētājiem un nometni slēdza.

Piezīmējams, ka Čikāgas skauti bija atveduši 14. Skrundas vienībai draudzības balvu - skauta atēlu bronzā.

Tās bija jaukas, saulainas dienas, ko kopā pavadīja latviešu zēni, sākot ar mazskautiem un beidzot ar roveŗiem jau sirmām galvām. Šeit par jaunu stiprināja draudzības saites ikviens šīs organizācijas loceklis. Te skanēja tikai latviešu valoda, izņemot to brīdi, kad nometnē ieradās amerikāņu skautu stāba vadītāji, kas par redzēto bija vairāk kā pārsteigti un izteica savu apbrīnu un atzinību ne tikai par nometnes labo iekārtojumu, bet arī priekšzīmīgo tīrību un labo saimniekošanu. Nometni vadīja 14. Skrundas skautu vienības priekšnieks vad. A. Gregors, komandanta pienākumus pildīja vecākais skautu darbinieks Sav. Valstīs un Vilka ordeņa nesējs P. Vilips, saimniekoja vad. A. Kangars. Daudz pūļu bija pieliekuši arī citi nometnes dzīves un sacensību „vadītāji, kas sekmēja šīs pirmās lielās nometnes labu izdošanos. Apraksts nebūtu pilnīgs, ja nepieminētu mazskautu Pēteri Valtu no Grand Rapiliem, kas nometnē dzīvojis kā sapņos, bet saņēma balvu — skautu nazīti — par labu uzvešanos, paklausību un vislielāko centību. Nometne bija pulcinājusi ap 150 dalībnieku, ieskaitot vadītājus.

Valters Zirnītis

KANADĀ TORONTO

TORONTIEŠI „DZIĻĀK GLĀZĒ IESKATĀS"

Dzērāju skaits, kas sadūrušies ar likumu, pagājušā nedēļā policijā uzstādījis rekordu — 208. No tiem 41 persona pārkāpusi Ontario provinces dzeršanas noteikumus. Pret satiksmi grēkojuši 12 auto vadītāju.

VĒRSA MEDĪBAS TORONTO IELĀS

Pie lopkautuves no kāda smagā auto izsprucis 200 mārciņu smags vērsis. Ticis brīvībā, kaušanai nolemtais lops vispirms nikni bauroda izkasījis kādā dārzā dziju bedri, tad pārkāpis pār sētu un devies pa ielām projam. Pēc ilgākām medībām vērsis iedzīts kādā baznīcas pagalmā, kur sagūstīts.

BEZDARBS LĒNĀM MAZINĀS

Bezdarbnieku skaits pēdējā mēneša laikā Lieltoronto samazinājies par 3653 personām. Kopējais bezdarbnieku skaits pilsētā tomēr vēl ir par 14.427 personām augstāks kā pagājušā gadā ap šo laiku. Bezdarbnieku skaita krišanās izskaidrojama ar pastiprinātiem būvdarbiem šovasar. Visā Kanadā pagājušā mēnesī 41 iecirknī darba meklētāju un piedāvātāju skaits turējās līdzsvarā.

BLĒDE IEGUVUSI 1200 DOLARU

Īsi pirms darba laika beigām kādā bankā, Kolledžas un Spedainas ielu stūrī, ieradusies kāda glīti ģērbusies sieviete un bankas ierēdnim caur restoto lodziņu pasniegusi čeku par 1200 dolaru. Bankas ierēdnis naudu noskaitījis un sieviete pazudusi. Tikai pēc stundas noskaidrojies, ka paraksts uz čeka ir viltots. Naudas saņēmēja vēl nav atrasta.

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.
Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pasmarka.
Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

Ziedosim stundas algu trūkumcietējiem

Ziedojumi iemaksājami DV Kanadas valdes kasierim Mr. A. Putniņam 280 Wrigth Ave, Toronto, Ont., vai vietējās Daugavas Vanagu nodaļās

LIELS PĀRSTEIGUMS ZVIEDRIJĀ

NEVIENA LABA VĀRDA PADOMIJAS PRESĒ

VĒSTULE NO STOKHOLMAS

KRIEVU MATROŽI PĒC ATGRIEŠANĀS KRIEVIJĀ ZVIEDRU ZEMI TĒLOJUŠI PAR NABADZĪGU UN APSPIESTU VALSTI, KURAS NELAIMĪGIE IEDZĪVOTĀJI AR SAJŪSMU SVEIKUŠI KRIEVU FLOTI...

Zviedru laikrakstu redakcijas pēc krievu matrožu aizbraukšanas atpakaļ uz Padomiju kāri tvēra Krievijas laikrakstus: kā tad nu tik jūsmīgi sveiktie kaimiņi būs visu to attēlojuši? Un visi ieplēta acis: neticēja tam, kas melns uz balta (Krievijā gan iepelēks uz iedzeltena!) bija rakstīts „Pravdā", „Komsomoļskaja Pravdā", „Izvestijas" u. c.

„Neviena laba vārda par Zviedriju," saka lielākā zviedru avīze „Dagens Nyheter", atreferēdama, ko krievi par savas flotes apmeklējumu Zviedrijā raksta, mājā pārbraukuši. „Tiek atstāstīta kāda zviedru komūnistu sanāksme Arbogā, kur runāts par lielu bezdarbu Zviedrijā, par strādnieku ļoti zemām algām, nožēlojamiem dzīvokļiem un par vairāk kā bēdīgajiem bērnu audzināšanas apstākļiem skolās... Vārdu sakot, krieviem ir jāiegūst iespaids, lasot savus laikrakstus, ka Zviedrija ir zeme, kur valda lielākā nabadzība un ka krievu ierašanās Stokholmā ir bijis zviedru darba ļaudīm kā atpestīšana, gaidīts brīdis, jo tie arī ir bijuši visi darba ļaudis, kas viņus ar tādu sajūsmu apsveikuši, tā kā pat reakcionārā prese bijusi spiesta izrādīt prieku par krievu flotes apmeklējumu..." Piemēram, viens no šiem krievu laikrakstiem tā attēlo flotes viesošanos: „Zviedru jūrnieki nevarēja nobrīnīties vien un sajūsmināti vēroja, ar kādu precīzitāti un drosmīgu izveicību kontradmirālis Kotovs vadīja krievu flotes vienības cauri Sandhamnssundam (kaut gan īstenībā krievu kuģus cauri līcim izvadīja nevis kontradmirālis Kotovs, bet zviedru locis! — Ref.). Pilsētā iebraucot, dziļi aizkustinātie pilsētas iedzīvotāji sajūsminātī apsveica viesus, spieda viņiem rokas, bērni pasniedza puķu klēpjus, meitenes svieda puķu vainagus ūdenī pretim jūrniekiem, skolas zēni kā dzīvu miera simbolu un draudzības parādīšanai atnesa dzīvus baložus (Višinska ākstīšanās AN pilnsapulcē, acīmredzot, padomju valstī joprojām tiek atkārtota! — Ref.). Zviedri izrāda apbrīnošanu krievu jūrnieku vīrišķībai(!), bruņnieciskumam un lepnumam par savu zemi, viņu augstam politisko zināšanu līmenim un disciplīnai..."

SAMELOTS, SAFANTAZĒTS LĪDZ NEJĒDZĪBAI!

Kā tā var?" šo rindu rakstītājam tīri izmisis saka kāds zviedru preses vīrs. — „Nu jātic emigrantiem, ka tie nav bijuši tikai jūrnieki, kas visā pasaulē ir pazīstami kā jautri, omulīgi zēni, bet ka tie ir bijuši speciāli sagatavoti un iedīdīti krievu varas demonstrētāji..."

Bet to tikai pēc krievu flotes viesošanās īsti sāk saprast. Labāk vēlu kā nekad. Kaut gan krievu flotes viesošanās laikā arī vācu laikraksti, kas diezgan vērīgi bija sekojuši šim notikumam, rakstīja jautājot: „Kāds mērķis šim flotes apciemojumam Stokholmā un zviedru flotes pretvizītei Ļeningradā? Maskavas draudzīgs žests? Zviedrijas aliansu brīvās neitrālitātes atzīšana no krievu puses? Mēģinājums uzlabot Baltijas jūras kaimiņu attieksmes, viens no pēdējo mēnešu tuvināšanās pierādījumiem? Vai tikai pavisam vienkāršs Maskavas propagandas nolūks, savas varas demonstrācija, mēģinājums zviedriem parādīt savas flotes tehnisko pārākumu?" Un tālāk šis Vācijas laikraksts („Hamburger Anzeiger" 16. jūlija n-rā) zviedriem neslēpj, cik ārkārtīgi sagatavoti apmeklējumam bijuši krievu jūrnieki: „Apmeklējumam bija izraudzīti vienīgi un tikai politiski absolūti uzticami cilvēki. Ja tikai viens vienīgs no visiem vairāk kā 2000 matrožiem vai pat virsniekiem būtu pārbēdzis Rietumu pusē, tas būtu neatsverams Maskavas varas prestiža zaudējums. Stokholmai vajadzēja tikai būt sarkanās flotes skatu logam, kur rietumniekiem bija jāredz, cik augstas techniskas kvalitātes un cik lielas disciplīnas spējīgs ir sarkanarmijas karavīrs."

Un šo „spēju" demonstrēšanai saterrorizēt 2000 matrožus nav Maskavas čekai nekāds pārāk grūtais uzdevums! Sevišķi tagad, pēc Ženēvas konferences tik bagātīgās maskaviešu pieredzes par rietumnieku mīkstčaulību un bailēm no krievu varenības.

VELNA ĻAUDIS

Lai nu gan zviedru ziņkārība par krieviem bija ārkārtīga, lai gan zviedru laikraksti bija pāri par nepieciešamo pieklājību angažējušies, tomēr tas nebūt neizsaka zviedru tautas patiesās domas. Šo rindu autoram pašam savām ausīm nācās tramvaja vagonā, garām braucot krastam, kur bija novietojusies krievu flote, dzirdēt nepārprotama proletārieša rūgto izteicienu: „Tur tie krievu boļševiki! Velna ļaudis!"

Un nav jāaizmirst, ka tikai dažas dienas pirms krievu flotes ierašanās Stokholmā, nošauto zviedru lidotāju atraitnes ierosināja akciju, lai krievus piespiestu pateikt patiesību par nu jau divi gadi noklusēto par šiem zviedru lidotājiem un pat notriektām lidmašīnām. Labā spārna studentu vienība izlaida uzsaukumu un sarīkoja demonstrāciju, protestējot pret to, ka zviedru valdība nav pūlējusies panākt pilnīgu skaidrību par notriektām lidmašīnām.

Stokholmā esošie ārzemju žurnālisti gandrīz visi bija uz ielām un lūkoja dabūt rokā pa matrozim, lai to pacienātu kādā kafejnīcā un kaut ko — „dabūtu zināt!" Protams, šie naivie mēģinājumi sagādāja gan vienu otru jauku epizodu, bet vairāk nekā: tie bija pārāk labi iedīdīti boļševiku parādes manekēni, ar biezām maskām uz sejām. Un kumēdiņos, ko matroži zviedriem rādīja, tāpat, kā 1940. gadā Rīgā, noteikti varēja redzēt, ka piedalās ekvilibristikas speciālisti, tāpat dziedātāji, droši vien, paņemti no operas vai konservatorijas un pārģērbti par jūrniekiem — „lai liktu pasaulei brīnīties!" („Čtobi svet uģivik!" kā paši krievi mēdz teikt.

(Nobeigums 4. lpp.)

TRIMDAS SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

BIJUŠAIS VĀCIJAS KANCLERS PUSDIENŌ AR LATVIETI

Ir lasītas vēstules no Vācijas, kas pauž pesimismu par politiskās un sabiedriskās dzīves apsikumu. Uz pirkstiem ir saskaitāmi organizāciju vadītāji, kam sakars ar cittautiešiem un kas vēl nenogurstoši darbojas politiskā un sabiedriskā laukā.

Inženieris Roberts Nīkurs, kas nekādus amatus vairs neieņem, ir kļuvis viens no aktīvākajiem Latvijas lietas propagandētājiem. N. nodibinājis ciešu sadarbību ar Eiropas Ūnijas organizāciju vadītājiem, apmainās ar literatūru par Latviju, piedalās Eiropas Ūnijas sanāksmēs un sekmīgi izdara Latvijas propagandēšanu arī citos gadījumos.

Nesen R. Nīkurs bija ielūgts diplomātiskās pusdienās, kur viņa galda biedri bijuši bij. Hindenburga laika Vācijas valsts kanclers Luters, bij. Vācijas ārlietu ministrijas padomnieks Dr. Sallets un Eiropas Ūnijas darbinieks Ackelis. Sirmais Luters tagad ir Bonnas valdības padomnieks speciālos jautājumos, bet Dr. Sallets ir vācu bēgļu partijas ārpolitiskais padomnieks. Savā laikā Luters bija arī Vācijas vēstnieks Vašingtonā, bet Sallets turpat sūtniecības padomnieks. Pēdējais nesen apceļoja ASV un pašreiz raksta savu memuāru 2. sējumu.

Runājot par Baltijas valstu jautājumu, inž. R. Nīkuram bijusi izdevība sniegt informāciju par Latviju un paust latviešu viedokli par komūnistu okupācijas izbeigšanu Latvijā. Kā zināms, vācu bēgļu partija ir vislabvēlīgākā Baltijas valstu atbrīvošanas jautājumā un šīs partijas vaditāji, paši būdami bēgļi, labi izprot baltiešu likteni.

Arī tautietis Jāzeps Lācis svētās Dievmātes pilsētā Altētingā, Bavārijā, veic klusu, bet svētīgu darbu Latvijas labā. Viņš un katoļu dekāns Mārtiņš Kaļķis ir vienīgie latvieši no kādreiz lielās un darbīgās Altētingas un Neiētingas latviešu kolonijas. Jāzeps Lācis iemācījies kokgriezēja amatu. Viņš izgriezis Aglonas Dievmātes tēlu un to nodevis katoļu archibīskapam ar pavada vēstuli par Latvijas ciešanām. Kad vien rodas izdevība, J. Lācis atgādina Latvijas likteni katoļu garidzniecībai un pilsētas iedzīvotājiem. J. Lācis arī raksta patriotiskus un reliģiskus dzejoļus, kas iespiesti vietējā vāciešu presē.

Šos divi spožos gabaliņus no lielās latviešu trimdinieku darbošanās mozaikas jauki papildina 9 gadus vecs latviešu zēns Māris, kuŗa draugi ir amerikāņu zēni. Māris nav vēl ne zilbi aizmirsis no skaidrās latviešu valodas. Kad Māra draugi — amerikāņu zēni — atnāk ciemos, viņš palūdz no tēva brošūras par komūnistu briesmu darbiem Latvijā — rāda un paskaidro saviem skolas draugiem komūnistu izdarītās neģēlības tēvzemē, ko viņš nekad nav redzējis, bet par kuŗu viņš var daudz stāstīt. Tad zēnu starpā notiek kaŗa spēles — un viņi nikni uzbrūk un sakauj komūnistus... Tā taču reiz arī notiks!

Saturns.

OLAFS ILZIŅŠ PRESES PĀRSTĀVJU KRUSTUGUNĪS

LATVIEŠU PRESES KONFERENCĒ ROYAL YORK VIESNĪCĀ

Sakarā ar Olafa Ilziņa koncertturneju Kanadā piektdienas vakarā mākslinieks Royal York viesnīcā rīkoja preses pieņemšanu. Latviešu trimdas presi pārstāvēja Kanadas, ASV un Vācijas laikrakstu pārstāvji, kas atrodas lielākā Kanadas latviešu centrā — Toronto. Preses konferencē bija lūgti arī redzamākie Toronto latviešu mākslinieki. No ilggadīgiem Kanadas latviešiem tālos Venecuēlas viesus bija ieradies apsveikt Garnejs ar kundzi, kas jau 30 gadu dzīvo Kanadā un vēl tagad dzīvi interesējas par latviešu sabiedrisko un kultūras dzīvi. Mākslinieka mātei — pianistei Nadeždai Ilziņai, ierodoties, pasniedza ziedus. Pieņemšana bija rīkota kanadiešu tradiciju labākā gaumē, izvēloties šim vajadzībām lielāko un greznāko hoteli ne vien Toronto, bet visā Kanadā.

Audiencē bija lūgts arī Mariss Vētra. Sasveicinoties ar klātesošiem, viņš laipni piemetināja: „Priecājos iepazīties!" un kā jau parasts, neviena nejautāts, piezīmēja, ka par viņa rakstiem lasītāji esot dusmīgi. Pēc dažām glāzītēm viskija un īsas aprunāšanās ar Venecuēlas viesiem, Vētra neatvadījies pēkšņi aizgāja. Tas klātesošos izraisīja mazu pārsteigumu. Ilziņa koncertturnejas organizētājs Ed. Keišs par starpgadījumu bija ļoti uztraukts.

Tālākā preses konference norisējās bez Marisa Vētras līdzdalības, Amerikas latviešu Laiku reprezentējot tā Kanadas redakcijas vadītājam Maksim Čulītim. Uz preses pārstāvju jautājumiem — vai taisnība, ka Olafs Ilziņš vijolī mācījies spēlēt, tā sakot, jau šūpulī; mākslinieks pasmaida un saka: „Klavieres gan sāku mācīties 4 gadu vecumā, bet vijoli sāku spēlēt, kad man jau bija 5 gadi." Apdāvinātajam jauneklim, protams, ceļš bija tikai uz Latvijas konservātoriju. Ar konservātorijas gadiem arī sācies Olafa Ilziņa ceļš uz mākslinieka slavu, kas jau Latvijas brīvvalsts laikā bija preses un māklas kritiķu apbrīnota, it sevišķi toreiz vēl ļoti jaunā mākslinieka virtuozā technika. Latvijas radiofons, simfonijkoncertu estrādes Rīgā un provincē, patstāvīgie koncerti lielākos Latvijas centros — bija vietas, kur Olafs Ilziņš aizrāvis klausītājus ar savu burvīgo spēli. Un tad, visu latviešu mākslinieku ilgu sapnis — Nacionālā opera. Visdziļāk Olafam Ilziņam iespiedies atmiņā apvienotā simfoniskā orķestŗa koncerts 1940. gada maijā Nacionālā operā, sakarā ar Čaikovska 100 gadu atceri.

Runājot par šo koncertu, mākslinieka acīs iedegas savāds mirdzums, un viņš klusi saka: „Tas bija Latvijas brīvības pēdējā pavasarī..." Tiešām, tad sākās boļševiku terrora gads, Otrs pasaules kaŗš un garie svešniecības gadi, kas nav aiztaupīti arī Olafam Ilziņam. „Kaŗš manu dzīvi paralizējis jau desmit gadu," mākslinieks skumji saka. Bet arī šie gadi viņa mākslinieka dzīvē nav bijuši neražīgi. Izdzītam ārpus sasvas dzimtenes, viņa vijole skan Berlinē, Hamburgā, Brēmenē, Minchenē, Salcburgā un citos lielākos Eiropas centros, bet tālākā emigrācijā — Olafs Ilziņš vispirms 10 mēnešus no vietas nopietni mūzicē savā jaunajā mājvietā — Venecuēlā, vēlāk sniedzot savus koncertus arī citos Dienvidamerikas lielākos centros — Riodežaneiro, Buenosairesā, savā galvaspilsētā — Karakasā. Spontāni suminājumi, ovācijas, ziedi un dienvidu meitenu saulainie smaidi pavadījuši mākslinieku ikvienā pārpildītā koncertzālē. Kādā starplaikā tam uzgavilē arī Ņujorka un ar savu pasaules elpu aizrauj pašu mākslinieku. „Tur vēlētos es vālreiz atgriezties!" saka vijolnieks jau ar pasaules vārdu. Tiešām vijole vadījusi visu Olafa Ilziņa dzīvi, tā izšķīrusi pat viņa tālākās emigrācijas gaitas. Kad 1947. gadā viņš koncertējis Frankfurtē, Venecuēlas konsuls sajūsminājis iesaucies: „Brauciet pie mums uz Venecuēlu!" Jau otrā dienā nokārtojis izceļošanas dokumentus. Tagad Ilziņš, kā zināms, jau vairākus gadus Venecuēlā ir Valsts konservātorijas profesors.

Bet profesūru konservātorijā Olafs Ilziņš ieskata par „melno maizes darbu," kas jāstrādā ikvienam latvietim svešumā, lai tas varētu eksistēt, nododoties savam īstajam aicinājumam tikai vaļas brīžos. Ilziņam pie sirds ir dzīvā mūzika, ne sausais paidagoga darbs. Pēc Kanadas turnejas tāpēc viņš vēl lolo cerības mūzicēt arī Anglijā un kādreiz viesoties vēl arī Ņujorkā un citos Ziemeļamerikas lielākos centros. Kanadas tautiešiem tagad būs gandrīz vienreizējs gadījums noklausīties mūsu Olafu pašu mājās. Toronto tautiešiem, kā jau zināms, viņš savu koncertu sniegs 8. septembra vakarā Ītona auditorijā.

IZSTĀDE „ZEM LIEPĀM"

Šaržists Harijs Bergs rāda savu māku

Šaržists Harijs Bergs apbrīnotāju un šarža tikotāju ielenkumā. E. Zirniša foto.

Kolorado Springa mākslinieku ģildei ir jauks paradums — vasaras vidū pievakarēs, kad cilvēkiem pēc dienas darbiem vairāk patīk kavēties laukā nekā dienu piekarsušās telpās, piecu dienu izstādē kolledžas apstādījumos „zem liepām" parādīt laudīm ģildē apvienoto mākslinieku pēdējā gada darbu klāstu. Arī šogad no 28. jūlija līdz 1. augustam ap 30 šejienes mākslinieku reprezentēja sevi ar jaunākajiem darbiem, starp tiem jau ceturto vasaru arī mūsu spējīgais šaržists Harijs Bergs, tai pašā laikā šaržēdams izstādes apmeklētājus. Par $1.50 sava šarža tikotāju netrūka; dažos vakaros pat pēc izstādes slēgšanas H. Bergam vajadzēja krietni ilgāk pakavēties, lai apmierinātu visus sava šarža iesilušos. Amerikāņiem labprāt patīk lauties sevi šaržēt, sirsnīgi pasmejoties par savām un citu rakstura īpatnībām, ko šaržists vairāk pasvītro. Raksturīgi tomēr, ka starp šaržējumiem vairāk bērnu nekā pieaugušo, kas, varbūt atminēdamies bērnības un jaunības uzņēmumos patīkamos vaibstus, laikam sākuši noskarst, ka laika zobs jau pietiekami šaržējis. Harijs Bergs šaržēšanā ieguvis labu veiksmi, stundā uzzīmēdams 5—6 šaržus, ar kuŗiem šaržētie apmierināti. Apmierināts arī pats šaržists Harijs Bergs gan savu darbu popularizēšanā, gan arī ienākumu ziņā, un apmierināts arī par to, ka izstādes nelabvēlīs lietus šogad nelika reizēm novākt kartonus un papīrus un slēpties, kur nu iespējams, kā tas citos gados piedzīvots.

E. Z.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ČIKAGĀ

⓫ DV apvienības izbraukums 11. jūlijā devis 75.00 dol. skaidra atlikuma. Apmeklētāju bijis apm. 200.

⓬ Viktors Kraulis iesaukts ASV bruņotos spēkos.

⓭ Dr. Alberta Kalniņa namu, 2444 N. Kedzie bulvārī sestdien, 31. jūlijā iesvētīja māc. Rāutenšilds. Svinības bija pulcējies krietni kupls draugu pulks.

Latviešu biedrība sestdien, 31. jūlijā Šillera parkā rīkoja zaļumu svētkus. Apmeklētāju varēja būt vairāk, laiks bija izdevīgs. Kādam svētku apmeklētājam uzlauzta mašīna un izzagta nauda un mantas.

⓮ No 3.—5. jūlijam notika Jaunatnes dienas, ko rīkoja pati jaunatne, aicinot talkā referentus no vecās paaudzes. Gūts skaidrs atlikums $500.00. Šo summu sadalīja Jaunatnes dienu rīcības komiteja šā: DV apvienībai $50.00, Kultūras namam $50.00, Latviešu skolai Čikāgā $100.00, Augustdorfas ģimnazijai Vācijā $150.00, Latviešu nama fondam Čikāgā pie apvienoto organizāciju padomes $50.00 un ALJA'i $50.00.

Jāizsaka atzinība latviešu jaunatnei par šo cēlo žestu.

Krs.

KALAMAZŪ

⓯ Latviešu biedrība svētdien rīkoja biedrības biedru un visu tautiešu, kuŗi to vēlējās, izbraukumu uz Mičigēnas ezera krastu pie Kovertas parka. Pastāvot jaukam laikam, izbraukums bija izdevies.

⓰ Ev.-lut. latv. draudzei kapu svētki Riversides kapos draudzes nodalījumā notiks 15. augustā, pl. 10.

Pēc kapu svētkiem, kopējs izbraukums uz Maple salu pie Paw Paw pilsētas.

⓱ Džulija Kida apģērbu fabrikā, kuŗā, viriešus neskaitot, strādā pāri par 200 sieviešu, viena trešā daļa no tām ir latvietes. Sestdien fabrikas vadība rīkoja nodarbinātiem pikniku. Tas notika reti jaukā vietā pie Pikerele ezera. Piknikā piedalījās ap 500 personu. Pie reti bagātīgi klātiem galdiem ikviens varēja ēst un dzert cik patika. Bija arī mūzikāli priekšnesumi kovboju izpildījumā. Bērnu izpriecai bija kādi 10 apsedloti zirgi. Tika izlozētas vērtīgas mantas. Tās pasniedza fabrikas īpašnieks. Par šo reti jauko pikniku bija sajūsminātī visi.

Kalns

TAKOMA

⓲ Pēc nepilna gada uzturēšanās Anglijā, Takomā pie piederīgiem atgriezusies Mirdza Aboliņa, dz. Zviede, — kur tā salaulājās ar Ziemeļanglijas - Bradfordas draudzes mācītāju R. Aboliņu. Māc. R. Aboliņš cer iecelot ASV, tiklīdz būs nokārtotas iecelošanas formalitātes.

⓳ Pēc ciemošanās Hamiltonā, Kanadā, pie vira, Takomā atgriezusies pie vecākiem Rasma Ava ar meitiņu un vīru Ēriku, kuŗš saņēmis iecelošanas atļauju ASV. Avas ģimene pagaidām apmetusies Takomā, bet drīzumā pārcelsies uz Wallu, kur Ē. Ava dabūjis labi atalgotu darbu kā elektro - instalātors.

⓴ Northwest Chair Co. joprojām samazina strādājošo skaitu. Pēdējā atlaišanā skāra visus tur nodarbinātos latviešus, dažus gan atlaižot uz īsāku laiku, bet pārējos uz nenoteiktu. Takomā ir grūti atrast darbu un atrast fabriku, kur iespējams strādāt virsstundas.

㉑ Sestdien, 31. jūlijā Takomas jaunajos kapos, kur atdusas 12 mūsu tautiešu, notika kapu svētki ar māc. E. Mača aizlūgumu.

㉒ Svētdien, 1. augustā skaistajā Heisers Shadow Lake krastā notika gadskārtējais Vašingtonas valsts latviešu salidojums. Skaistais laiks bija pulcinājis ļoti daudz tautiešu.

㉓ Gunārs Lapiņš, kas 1,5 gada piedalījās cīņās Korejā, izpelnojies vairākus apbalvojumus, tagad būdams aktīvā rezervē, no seržanta paaugstināts pirmā virsseržanta pakāpē.

㉔ Juris Delle, kas pagājušā gadā iesaukts ASV bruņotos spēkos un beidza Fort Lee (Virdžīnijā) noilktavu pārziņu skolu, pašlaik stacionēts Jokohamā (Japānā) — līelākajā Tālo Austrumu kaŗa materiālu centrā, kur darbojas noliktavu pārziņu skolā par instruktoru.

Prof. Jāņa Rutmaņa

60 GADU ATCERE

Pēc Pirmā pasaules kaŗa viens no redzamākajiem latviešu jaunās paaudzes architektiem bija Jānis Rutmanis, kuŗš š. g. 5. augustā atskatījās uz 60 mūža gadiem. J. Rutmanis dzimis Lubānā 1894. g. 5. augustā. Architektūras studijas uzsācis Rīgas politechniskā institūtā, bet Pirmais pasaules kaŗš tās pārtraucis. Pēc Latvijas atbrīvošanas cīņām Jānis Rutmanis iestājās Latvijas universitātes architektūras fakultātē un to beidza 1925. g., iegūstot architekta diplomu. Viņa darbība norit galvenokārt mūsu galvaspilsētā Rīgā. Tā kongresa nama izbūve Rīgā ir viņa darbs, turpat pēc J. Rutmaņa projekta celtas daudzas īres mājas un citāda veida celtnes. Tāpat arī provincē pacelas vairāki viņa projektēti tautas nami (Mežgelē, Bārtā u. c.),skolas un atsevišķas lauku sētas. Viņa darbu skaits sniedzas pāri simtam. Savu zinātnisko darbību Rutmanis sāk Latvijas universitātē kā asistents, vēlāk privātdocents un to turpina cauri trimdas gadiem Vācijā. Īsu laiku viņš ir docents UNRRA's uzturētā universitātē Minchenē, bet vēlāk Baltijas universitātē Pinebergā, kur viņu ievēl par ārkārtējo profesoru. Jānis Rutmanis vienmēr dzīvi piedalījies profesionālās un zinātniskās organizācijās. Sevišķi rosīga un svētīga ir viņa darbība Latvijas architektu biedrībā, kur viņš bija valdes loceklis un žurnāla Latvijas architektūra redaktors. Arī trimdā J. Rutmanis tiek ievēlēts minētās biedrības valdē. Daudz rakstījis par savas profesijas jautājumiem un publicējis vairākus zinātniskus darbus. Sav. Valstīs iecelojis 1951. g. novembrī un apmeties uz dzīvi Grand Rapidos, Mičigenā. Drīz pēc tam noorganizējis Mičigenas architektu kopu. Tagad strādā savā profesijā pilsētas valdes dārzu daļā. Jau Vācijā J. Rutmanis aktīvi piedalās sabiedriskajā darbā, darbojoties Bavārijas apgabala komitejā un palīdzot risināt dažādas trimdas dzīves problēmas. Grand Rapidos J. Rutmanis ir arī latviešu ev. - lut. draudzes priekšnieks. Novēlam jubilāram veselību, spēku un izturību turpmākajā gadu gājumā, lai viņa zināšanas un bagāto pieredzi vēl būtu iespēja izmantot mūsu sirmajā Rīgā un Latvijas universitātē.

V. Zirnītis

NODEVĒJA VIŠINSKA MISIJA LATVIJĀ

OKUPANTU PARLAMENTS IEKĻAUJ LATVIJU OKUPANTU VALSTĪ

III

Kremlis bija noteicis, ka okupētām Baltijas republikām 21. jūlijā jākļūst par padomju zemēm. Pēc plāna un grafikas tādēļ Rīgā, Kauņā, Tallinā „jaunievēlētie" parlamenti tika sasaukti uz pirmo sēdi. Rīgā sēdi sasauca Nacionālajā teātrī, tanīs pašās telpās, kur 1918. g. 18. novembrī dzima neatkarīgā Latvijas republika. Tā bija indīga ņirgāšanās par patstāvīgās Latvijas vēsturi...

Daži latviešu mākslinieki, kuriem tas bija labs ķēriens nopelnīt no Antonijas ielas režisoriem lieku rubuli, trieciena tempā Nacionālo teātri izgreznoja. Jumta dzegā, virs Rīgas pilsētas ģerboņa, uzsprauda lielu sarkanu zvaigzni, zem Rīgas lauvām, kas reiz varonīgi bija aizsargājušas pilsētas vārtus pret moskovitiem, sarkanā draperijā novietoja ģipša atlietu, no Maskavas atvestu bareljefu, kur Staļins iet plecu pie pleca ar „nemirstīgo Ļeņinu." Pāri nama ieejai novietoja milzu plakātu: „Sveiciens Latvijas darba tautas saeimas deputātiem," bet no balkoniem, sarkano karogu vidū, kā par brīnumu, vēl pēdējo reiz centrā plīvoja sarkanbaltsarkanie karogi. Latvijas valsts krāsas „sēžu zālē" vairs neredzēja, tur viss bija jau komūnistiskots, jo to, kam šajās telpās lemts notikt, ikvienam bija viegli atšifrēt, kad jau dienu pirms „saeimas" sanākšanas, 20. jūlijā laikrakstos parādījās saukļi, kuŗi sveica Padomju Latviju kā 14. republiku Vissavienībā.

PIRMĀ „SAEIMAS" SĒDE

„Deputātu" pirmo sēdi atklāja gados vecākais saeimas loceklis Dāvids Krūze, nolasīdams to, ko viņam padomju sūtniecībā bija rakstījuši priekšā. Saeimas prezidijā „ievēlēja" G. Iljinu, doc. P. Galenieku, zv. adv. J. Vagneru, K. Šicu, K. Prieži, S. Simanoviču, K. Šubu un O. Krastiņu. Par „saeimas" priekšsēdi bija nozīmēts P. Briedis. Kā jau ieņējāterī pienākās, lomu tēlotāji — komūnistiskie runātāji un dramatiskā farsa skatuves darbinieki — „saeimas prezidijs" novietojās uz Nac. teātŗa skatuves, bet aplaudisemangas aktīvisti — klākeri, jaunievēlētie „deputāti" — skatītāju rindās, par visiem priekšlikumiem vienprātīgi nododami savas balsis, ko izdarīja, paceļot savas „deputātu kartītes." Pašā pirmajā rindā lepni sēdēja jaunizraudzītie sarkanie bonzas: finanču ministrs K. Karlsons, tieslietu ministrs J. Pabērzs, valsts kontrolieris A. Tabaks, izglītības ministrs Jūlijs Lācis, sabiedrisko lietu ministrs — bij. Rīgas aizsargu pulka sakaru bataljona komandieris red. Pēteris Blaus, iekšlietu ministrs V. Lācis, „ministru prezidents" prof. A. Kirchenšteins, kaŗa ministrs ģen. R. Dambītis (Latvijas ģenerāļa formā ar LKO pie krūtīm), zemkopības ministrs agr. J. Vanags un izglītības ministra biedrs J. Lieknis. Kompartijas sekretārs Žanis Spure sev vietu bija izvēlējies tikai otrā rindā, Jūlijam Lācim aiz muguras. Simts Latvijas „tautas deputāti" balsoja par visiem Maskavas noteiktiem un kompart. noformulētiem priekšlikumiem raitā disciplīnā. Var jau būt, ka dažs no tiem šajā brīdī nesa sirdī kaunu un dziļu rūgtumu, ka kļuvis par akli paklausīgu rokas puisi sarkaniem kakla kungiem, bet nu jau bija par vēlu — vilku barā iekļuvušajam bija jākauc vilkiem līdzi. Izkliegt kādā jautājumā savu sirdsbalsi un pateikt skaļu „Nē," būtu bijis jaunāk, nekā izdarīt pašnāvību: teātŗa administrācijas ložā sēdēja PSRS sūtnis Latvijā Derevjanskis ar savu lielo čekistu pirmo sekretāru Vetrovu un pēdējā NKVD uzticības vīriem, kuŗi rūpīgi izsekoja, vai jaunie „deputāti" bez vilcināšanās un padevīgi ceļ savas deputātu kartītes par dižbiedra Višinska un kompartijas rīkojumu pieņemšanu, legālizējot okupācijas kaŗaspēka nodibināto padomju varu savā tēvuzemē.

Vai nu steigas dēļ, kādā tika sarīkota „saeimas" pirmizrāde, vai arī Žaņa Spures karstgalvības dēļ viena otra izdarība šajā skatē nebija norediģēta kā pienākas. Pieminēsim kaut tikai pašu Žani Spuri: tur, kur viņam vajadzēja iesniegt „likumdevējiem" priekšlikumu Latviju pārvērst par padomju zemi un prezidijam šo priekšlikumu vajadzēja likt balsošanā, Spure, katedrā uz skatuves nokļuvis, paziņoja, ka, „izpaužot Latvijas tautas gribu," viņš pasludina padomju varas nodibināšanos Latvijā, un — bez balsošanas — **pasludināja** Latviju par Padomju sociālistisko republiku. Tikai tad, kad viss tas bija pasludināts, prezidijs mēģināja tam piešķirt uzfrizētu izskatu un „100 deputātiem" lika priekšā pārējas formulas veidā ar balsošanu pieņemt to, ko jau Spure varenās kompartijas vārdā bija kā neatceļamu likumu pasludinājis. Derevjanskis, ložā sēdēdams, ar cinisku smaidu novēroja šo farsu un, kā tas viņam patīkamā izrādē piederas, neskopojās ar aplausiem, kam piebiedrojās klātesošais krievu čekistu bars.

NELIKUMĪGI AKTI NEVAR RADĪT TIESĪBAS

Arī lielrežisors Višinskis, kas bija vecās Krievijas jurists, šajā farsā savukārt bija pielaidis pavisam juridiski nepiedodamu kļūdu — nebija pielaikojis savu lugas manuskriptu Latvijas brīvvalsts satversmei, kuŗas ietvaros šim leļļu teātrim 21. jūlijā vajadzēja notikt. Proti, Latvijas valsts 1921. g. satversme strikti noteica, ka visi valsts suverēnitātes grozījumi jāapstiprina tautas nobalsošanā. Padomju inscenētās saeimas lēmums par Latvijas brīvvalsts izbeigšanos obligāto tautas nobalsošanu neaizstāja un tādēļ arī pēc likuma burta bija nelikumīgs. Bet nelikumīgi akti nevar radīt tiesības. Okupācijas varas izraudzītās „saeimas" pretsatversmīgais lēmums par brīvās valsts iekārtas grozīšanu Latvijā un iestāšanos PSRS radies ar aktiem, kuŗos lauztas starptautiskās tiesības, līgumi un mūsu valsts satversme. Starptautiskās tiesības tas bija pirmais precedents, kad okupācijas vara izsludina parlamenta vēlēšanas, lai tam uzliktu pienākumu balsot par savas valsts iekļaušanu okupācijas valstī. Zīmīgi, ka jaunākos laikos paši komūnisti vairs neatsaucās uz šo beztiesīgo aktu legālitāti, bet jau runā par „tautas revolūciju:" „1940. g. jūlijā latvju tauta izdarīja revolūciju, nogāza plutokratisko varu un nodibināja padomju varu."

Saskaņā ar šīs politiskās komēdijas režiju, laikā, kad Nacionālā teātrī Spures Žanis pasludināja Latvijas tautas iezārkošanu un „deputāti" dziedāja Internacionāli, klusi un nepamanīti Rīgas pils tornī nolaida Valsts prezidenta standartu. Nākošajā dienā sūtnis Derevjanskis personiski no Rīgas pils aizveda trimdā Rīgas pils gūstekni — prezidentu Kārli Ulmani. 20. jūlijā Kirchenšteins oficiāli bija pārņēmis Valsts prezidenta pienākumus, bet V. Lācis kļuvis par ministru prezidenta vietas izpildītāju.

22. jūlijā Brīvā Zeme gavilēja, ka „latviešu tauta nu var svinēt savas brīvības atgūšanas svētkus," bet pārējie laikraksti iespieda Žaņa Spures parakstītu rakstu, ka „Ulmaņa valdība 6 gadus balstījusies uz kailu varu, bet jaunās saeimas un valdības pamatā ir tautas uzticībā. Viss saeimas darbs būs veltīts latvju tautas labākai nākotnei."

(Turpinājums sekos)

CEĻA VĀRDI

Pārdomā, ka ne tas tev dara negodu, kas tevi nievā vai sit, bet tikai tavi paša ieskati, ka tāda rīcība tevi pazemina. Epiktets

✡

Ir labāk badu ciest un būt brīvam no sāpinājumiem un bailēm nekā dzīvot pārpilnībā un pazaudēt dvēseles mieru. Epiktets

●

Dzejnieka bezpersoniskums, saglabāta bērna izjūta — tas esmu es viss. Objektīvitāte un subjektīvitāte. Raabe

✡

Dzīvi dzīvo tikai tas, kas pats pārdzīvo, kas neiet pa norādītām sliedēm, bet kas uzņem impulsus un darbojas impulsā — labā vai jaunā nozīmē. Rikarda Hūcha

LIELS PĀRSTEIGUMS ZVIEDRIJĀ . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

„DAGENS NYHETER" GANDARITS

Bet viens Stokholmas laikraksts, droši vien, sajuta gandarījumu, lasot boļševiku laikrakstu aprakstus par flotes apmeklējumu Stokholmā, un tas ir Zviedrijas lielākais laikraksts „Dagens Nyheter", jo tas bija tikpat kā vienīgais, kas bija ne tikai rezervēts, bet kas pavisam asi komentēja šo flotes apmeklējumu, starp citu, rakstīdams tā: „Nevar nopietni pieņemt, ka preses politiskie ieskati jāizsaka saskaņā ar rokas grāmatām par pieklājīgu uzvešanos, salīdzinot flotes apmeklējumu ar personiska rakstura vizītēm. Bet ir laikraksti, kas tāpat vienādi pieklājīgi ir tagad, kā bija pret cara flotes viesošanos. Tikai sociāldemokratiem ne visai patiks atcerēties, ko savā laikā, cara flotei viesojoties Stokholmā, rakstīja Hjalmārs Brantings. proti: „Visi godīgi, visi izglītoti ļaudis šausmās novēršas no kaŗa lauku tiesas, Sibirijas katorgas cietumu un ieslodzīšanas vietu spīdzinātavu režīma, kuŗa ēna kā daimons pavada krievu floti", kā tas lasāms toreizējā „Sociāldemokratā", kuŗa vietā tagad iznāk „Morgen - Tidning". Jo šobrīd soc. dem. laikraksts aizstāv ieskatus, ka „visās nozarēs", ne mazāk arī politikā, krievi izrāda vēlēšanos sarunāties, lai panāktu atslābumu un samierību".

Un „Dagens Nyheter tad saka: — „Krievija, kas savās dzelzs spīlēs tur desmit nācijas, kas neļauj brīvas vēlēšanas, šī Krievija grib samierināt? Bet kas tad šo samierību kavē? Vai Anglija, ASV, Francija, Norvēģija un Dānija, vai citas Atlantika valstis? Nē, to šie laikraksti nedomā! Vēlēšanās paklausīt valdības direktīvām liek izrunāt groteskas frazes. Krievu flotes viesošanās jāieskata par uzsitienu uz pleca zviedru valdības kungiem apmēram tai pašā stilā, kā tas notika Somijā. Kā viens zviedru diplomāts Krievijā vienkārši — pazūd, ka tiek notriektas zviedru lidmašīnas un nošauti lidotāji, ka zviedru zvejnieku laivas tiek aizrautas prom no neitrāliem ūdeņiem, ka Krievijas diplomāti Zviedrijā organizē spiegošanu, ka valsts diriģētā krievu prese un radio jau gadiem no vietas pašus Erlandera un Undēna kungus pastāvīgi saukā par kaŗa kūdītājiem, kas tīko uzbrukt mierīgajai Krievijai, — tas viss nekavē mūsu valdību pasvītrot savu — neitrālitāti. Un ka krievu uzsitiens uz pleca tiek pieņemts ar pateicību, kas izpaudās ārlietu ministra braucienā uz Maskavu, tas ir labākais pierādījums tam, cik tālu jau nonākusi pazemošanās."

Lūk, arī šādas balsis atskanēja zviedru presē, kad Maskava te demonstrēja savu varenību. Kā teikts, to raksta visizplatītākā Zviedrijas avīze, kuŗas tirāžs ir ap 250.000, tātad tas nevar palikt bez atbalss tautā.

J. O. P.

FRANCIJAS CEĻŠ TUNISIJĀ

Notikumiem Indoķīnā seko atbalss pie Suecas un franču Ziemeļafrikā. Pēc 73 gadus ilgas virskundzības Francijas valdība atzinusi par prātīgāku piešķirt Tunisijai „iekšējās pašpārvaldes" tiesības, paturot savās rokās tikai ārpolītisko un militāro varu. Jāatzīst gan, ka šis solis nāk divpadsmitajā stundā, un arī tā aranžējums ir visai nepilnīgs, (par jaunās valdības prezidentu iecelts viens no lielākajiem zemes īpašniekiem Tunisijā), bet katrā ziņā tas ir tikai ievadījums nenovēršamajiem notikumiem, un varbūt, ka tam būs sava labvēlīga nozīme turpmākajā franču koloniju politikas attīstībā.

Tā liekas, ļoti lielas galvas sāpes vēl frančiem sagādās tie 143.000 Francijas pilsoņu, kas līdz šim ir saimnieciski un administrātīvi valdījuši par 3.000.000 tunisiešiem.

1881. gadā, kad toreizējā Allaha ticīgo lielvalsts Turcija jau bija pārdzīvojusi savas varenības kalngalu, Francija pārņēma Tunisiju savā pārziņā. Tā paša gada 12. maijā Tunisijas bejam bija jāparaksta jaunais nolīgums, kuŗā starp citu bija kāds visai cēls paragrafs: Pēc tam, kad Francija būs izvedusi šinī zemē laika prasībām atbilstošās reformas un modernizējusi tās šķiru iekārtu, tā labprātīgi izbeigs Tunisijas militāro okupāciju un garantēs tai pilnīgu suverēnitāti . . .

Vēl 1884. gadā, kad Francija, Tunisijas beja drošākai kontrolei, tur iecēla savu pirmo ģenerālrezidentu Kambonu (Cambon), pēdējais saviem augstākajiem palīgiem teica: „Par visām lietām — nepārvērtīsim Tunisiju par Francijas valsts ierēdņu koloniju!"

— Bet, tāpat kā svinīgiem līgumu paragrafiem, tā labi domātām pamācībām, ir gaužām niecīga vērtība. Visu lietu kārtotājs vēl vienmēr ir Džeka Londona pieminētais „ilkņa likums," lai arī kādām morālitātes lupatiņām tas būtu aptīts!

Tieši Tunisija kļuva par vienu no raksturīgākām franču ierēdņu kolonijām. Bez tam šie cilvēki mazāk nāca no pašas Francijas, bet bija visdažādākais laimes meklētāju mistrojums: no Korsikas, Maltas, Italijas un Spānijas. Viņi labāk prata rīkoties ar pistolēm kā ar likumu grāmatām. No 143.000 Tunisijā dzīvojošiem francūžiem, vairāk kā trešā daļa ir ierēdņu posteņos, sākot ar augstākajiem un beidzot ar vienkāršu pastnieku vai muitnieku amatiem. Un vienreizīgākais ir tas, ka šie posteņi, (izņemot visaugstākos) nav padoti iecelšanai vai izraudzīšanai, bet ir kā ikvienas ģimenes likumīgs mantojums par tēvu nopelniem Francijas labā. Jau 1952. gadā, kad Francijas valdība sāka taustīties pēc reformām, savā koloniju strupceļā, Tunisijas franču ierēdņu arodbiedrība protestēja Parīzē šādiem vārdiem: „Tas, ka valdība garantē mums mūsu amatus, mūs neapmierina. Mēs prasām šīs garantijas arī mūsu bērniem!"

Bet arī 3 miljoni „brūno" ir 73 agdus gaidījuši, kad Francija pabeigs savu demokratijas un šķiru pārkārtošanas misiju Tunisijā. Branga tiesa jau ir iemācījusies franču celtajās skolās lasīt un rakstīt. Viņu svaigās smadzenes daudz tiešāk uztveŗ baltā cilvēka civīlizācijas un brīvības mācības. Viņu reakcija varbūt ir panaīva, bet asa un patiesa. Un to nu, lūk, tām „augstākās kultūras rasēm," kas ierakušās savās komplicētajās saimniecisko skaitļu un uz ieroču varu dibinātās „mantojumu sistēmas," ir gaužām grūti un nepatīkami saprast.

Va-. Pe-.

INFORMĀCIJA TŪRISTIEM PAR BRĪVU

Lielās eļļas un benzīna sabiedrības katru gadu izdod apmēram 7.000.000 dolaru, sniedzot tūristiem brīvu ceļošanas informāciju.

Pirmais tūristu birojs sāka darboties 1929. gadā un līdz šim ar savu informāciju apkalpojis apm. 25 miljonu tūristu.

Gandrīz pie katras eļļas un benzīna sabiedrības pastāv ceļotāju biroji, kuŗi atbild uz visādiem jautājumiem; izsūta ceļu kartes; izplāno taisnākos un labākos ceļus kā sasniegt ceļojuma mērķi, paskaidro ceļu apstākļus, sniedz informāciju par braukšanas likumiem dažādās AS valstīs, piesūta hoteļu un citu pārnakšņošanas vietu adreses līdz ar maksām; norādījumus, kā sagatavoties ceļam un kas jāņem līdz, kā rīkoties ceļā saslimstot, un citos gadījumos; informē arī par interesantām un ievērojamākām vietām un dod sīkus norādījumus medniekiem un makšķerniekiem. Visu šo informāciju un ceļu kartes var saņemt par brīvu, atliek tikai aizrakstīt divu centu pastkartīti vai arī personiski apciemot kādu no minētiem ceļotāju birojiem.

Šī brīvā informācija tūristiem ir laba reklāma eļļas un benzīna sabiedrībām.

Sīkāku informāciju un ziņas par atsevišķām pilsētām var saņemt tieši no attiecīgās pilsētas Chamber if Commerce, bet par atsevišķām AS valstīm no attiecīgās valsts Highway Commission.

Lai ceļojumos nebūtu jāvadā līdzi lielākas naudas summas, ir iespējams dabūt kreditkartes no benzīna un eļļas sabiedrībām, kuŗas derīgas attiecīgās firmas benzīna pārdotavās visā ASV un Kanadā. Uz šīm kredītkartēm var iegādāties benzīnu, eļļu, riepas, baterijas, smērēt mašīnas un izdarīt mazākus labojumus. Naudu var iemaksāt personiskā kontā pirms ceļojuma vai arī pēc ceļojuma, visus izdevumus samaksājot uzreiz, vai arī pa daļām.

Sīku informāciju par visām Kanadas provincēm, muitas un ieceļošanas likumiem ir iespējams saņemt par brīvu no Canadian Government Travel Burreau, Ottawa, Canada.

G. Āboliņš

LATVIEŠU PŪTĒJU ORĶESTRIS TORONTO

Pirms neilga laika Toronto nodibinājies latviešu pūšamo instrumentu orķestris. Vadību uzņēmies E. Slaucītājs, kas Latvijas Valsts konservātorijā mācījies bazūni pie docenta K. Freidenfelda.

Orķestris ar saviem 15 mūziķiem ir lielākais latviešu pūtēju orķestris trimdā. Tā kā vairāki orķestra mūziķi vēl gatavojas iebraukt no Anglijas un orķestrim ir arī daži mācekļi, tad šis skaits vēl palielināsies. Orķestris izveidots, ievērojot Eiropas pūtēju orķestru tradicijas, un tāpēc sava instrumentu sastāva ziņā, tas ir vienīgais Kanadā. Andrejs Virbulis spēlē korneti un arī klarneti. Boriss Kappa ar Robertu Geisleru korneti, Elmars Zākulis korneti un klarneti, Aleksandrs Ozoliņš korneti, Alberts Kanderovskis baritonu, Arnolds Stūris tenoru, Evalds Zirnītis tenoru, Kārlis Gailis altu, Viktors Jostiņš altu, Ernests Slaucītājs bazūni un tūbu, Kārlis Zirnītis tūbu, Jānis Alītis bungas, Arturs Salna bungas un Staņislavs Mikaskins flautu.

PADOMI NAMAMĀTĒM

M. BALDUMA

Pākšaugu un sakņu konservēšana

Kad konservētas ogas un augļi, var konservēt pākšaugus un saknes, jo tas noderēs jūsu ģimenei. Ja jums ir kāds dārziņš ar saknēm un pākšaugiem, ne visu varēsit izlietot svaigā veidā, tāpēc varat ieziemot cukura zirnīšus, sparģeļus, zaļās un vaska pupiņas, puķu kāpostus utt. Bet arī namamātes, kam nav sava dārziņa, var par to padomāt. Saknes un pākšaugi to sezonā ir lētāki, un noteikti jūs tos labāk sagatavosit mājas apstākļos.

CUKURA ZIRNĪŠI

Konservēšanai ņem nevisai nogatvojušos zirņus, izloba no pākstīm un vāra sāls ūdenī 5—8 minūtes. Uz vienu litru ūdens ņem 4 gr. sāls, tad vairākreiz noskalo aukstā ūdenī. Zirņus ieteicams pildīt mazākās glāzēs. Sapildītiem zirņiem pārlej vieglu sālsūdeni un sterilizē 70 min. pie 98 gr. C.

Lai būtu pilnīgi drošs, pēc dažām dienām var pārsterilizēt.

SPARĢEĻI

Sparģeļi jāņem pavisam svaigi un pēc iespējas vienādā resnumā. Sparģeļus nomizo un atbrīvo no visām cietām daļām. Notīrītus ieliek aukstā ūdenī uz 10 minūtēm, vai arī pārlej ar verdošu ūdeni un atstāj 5 minūtes. Tad sparģeļus saliek glāzēs ar galvām uz leju. Pārlej ar vārošu ūdeni Sterilizējamā katlā ūdeni sasilda. Lai sasniegtu augstāku temperātūru ūdenim var pielikt sāli. Sterilizējamais laiks 60—90 min. pie 110 C.

PUĶU KĀPOSTI

Puķu kāpostus notīra un sadala rozītēs. Jāņem pilnīgi balti un nebojāti kāposti. Rozītes ieliek vieglā etiķa ūdenī uz 15 min., tad noskalo aukstā ūdenī. Vāra 10 min. sālsūdenī, pēc tam sapilda glāzēs un pārlej vieglu sālsūdeni. Sterilizē 60—70 min. (Atkarā no glāžu lieluma) pie 98 gr. C.

VASKA PUPIŅAS

Svaigi plūktām vaska pupiņām novelk pākstīm, sākot no viena gala, cietās dzīpslas. Mazākās pākstītes var atstāt veselas, bet lielākas vairākās vietās jāsalauž vai jāsagriež. Novāra 10 min. vieglā sālsūdenī, tad saplida glāzēs un pārlej ar svaigi vārītu sāls ūdeni. Sterilizē 1.5 stundas pie 98 gr. C. Zaļās pupiņas sagatavo līdzīgā veidā.

BIETES

Ņem mazākās bietes, nogriež lapas un ar suku labi nomazgā. Pārlej ar ūdeni un vāra mīkstas. Izņem, nomizo un salieк glāzēs. Pārlej vieglu sāls ūdeni un karsē 20 — 30 min. pie 80 gr. C.

KUKURUZA

Sterilizēšanai ņem jaunas kukuruzas vālītes, notīra un vāra vieglā sāls ūdenī 5 min. Iepilda glāzēs ar smailiem galiem uz leju un pārlej vieglu sāls ūdeni. Karsē 30 min. pie 98—100 gr. C.

SĀLS GURĶĪŠI

Ņem vienādā lieluma mazus gurķīšus, labi nomazgā un pa nakti ieliek vieglā sāls ūdenī. Nākamā dienā izņem un nosusina.

2—3 gurķīšus liek glāzēs. Vienādās daļās, ņem vīnetiķi un ūdeni, pieliekot nedaudz sāls, dilles un 1 ķiploka zariņu. Etiķis ar ūdeni un sāli uzvārāms un atdzesējams, to pārlej gurķīšiem. Karsē 15—20 min. pie 70 gr. C.

SĒNES

Sēnes sterilizēšanai jāņem jaunas. Tās labi notīra no smiltīm un nomazgā tekošā ūdenī. Kātiņus nogriež īsākus. Saliek uz sieta un notecina. Mazākās sēnes atstāj veselas, lielākās pārgriež uz pusēm, vai arī mazākos gabalos. Sautē sēnes to pašu sulā, pievienojot nedaudz sviesta. Tad sapilda glāzēs un karsē 60—70 min. pie 98 gr. C.,

TRAĢISKS NOTIKUMS ČIKĀGAS LATVIEŠU KOLONIJĀ

Tālivaldis Lapiņš nošāvis Austru Rozenvaldi

Aiz kādiem romantiskiem cēloņiem, aiz kādiem egoistiskiem iemesliem 1 augustā naktī Čikāgā pie savas mājas durvīm Superior ielā 4819 ar četriem revolveŗa šāvieniem nošauta tautiete Austra Rozenvalde, 33 g. v. vecauciete, kas trimdā bija devusies viena pati un saviem piederīgajiem solījusies atgriezties, kad pienāktu laiks. Lai šī ziņa lasītājiem nebūtu nekāda sensācija, bet sēru vēsts — tāda, kas visiem labi jāpārdomā.

Pagaidām par šāvēju — 35 g. veco siguldieti Tālivaldi Lapiņu neko nedrīkstam izteikties. Viņš pats ir teicis policijai, kas viņu notikuma vietas tuvumā aizturējusi:

„Viņa mani bija nogurdinājusi" un vēl: „Divus gadus es viņu bildināju, un viņa mani pastāvīgi noraidīja."

Bet policijas aktīs ir vēl kāda piezīme: „She had him arrested July 22 on a disorderly conduct warrant, but the case was dismissed."

Ko nu līdz vairs teikt šo vai to, ja viņas vairs nav.

Vislielāko zaudējumu izjutis latviešu skola Meivūdas novadā, kur nelaiķe 2 gadi bija skolotāja, kur ik sestdienas viņa ieradās ar prieku, un kur 30 bērnu viņu gaidīja kā savu īsto māti. Viņa varēja tai pašā laikā atrasties darbā un saņemt atalgojumu par virsstundām, bet, ka viņa pati teica: „latviešu bērniem šai zemē jāizaug par latviešiem, un es viņiem gribu palīdzēt par tādiem kļūt."

Bet Austra Rozenvalde iesaistījās arī sabiedriskā darbā un labprāt uzņēmās pienākumus, kas citiem šķita nepatīkami. Viņu varēja sastapt vai visos latviešu sarīkojumos, un īsās sarunās, vai nu gaidot referenta ierašanos, vai koncerta starpbrīdī — pārrunājot mūsu problēmas, viņa vienmēr novirzīja tematu uz mūsu visjaunāko paaudzi. Un tad katram, kas viņā klausījās, vajadzēja sev jautāt: Kamdēļ es nevaru būt tāds ideālists, kas domā vairāk par citiem nekā par sevi?

Pēdējoreiz Austru Rozenvaldi satiku šīs vasaras sākumā autobusu piestātnē. Mums bija diezgan daudz laika parunāties. Temats atkal bija latviešu skola. Bet kad es jautāju, kam viņa ved ziedus, kas viņai bija rokā, tad bija atbilde: „Krustdēlam," Tad bija saulains svētdienas rīts. Visi braucās laukā no pilsētas uz parkiem un ezeriem, bet viņa brauca iepriecināt savu krustdēlu. Vienmēr esmu viņu redzējis tikai vienu pašu, un nekad nedzirdēju viņu žēlojamies, ka viņa būtu nogurusi darbā, ka būtu pārpūlējusies, kā mēdz teikt gandrīz visi. Bet nu atklājās vēl kāds fakts: Austra Rozenvalde ne tikai pati nenogurusi veikusi savus pienākumus pie lentas, skolā un sabiedrībā, bet vēl „nogurdinājusi" savu pielūdzēju, ka tam bijis viņu jānošauj. Vai vēl glēvāka rīcība maz iedomājama! Kas tā par mentālitāti?

ARĪ T. LAPIŅŠ NAV BIJIS ĻAUNS CILVĒKS

Mēs jau redzam gan šejienes zēnus aiz visiem māju pakšiem vingrinoties šaušanā ar rotaļpistolēm. Naīvam vērotājam liekas, ka viņi gatavojas kādam trešajam pasaules kaŗam.

„Nē — viņi reiz nošaus savas „nogurdinātājas", pirms vai pēc kāzām, vienalga, ar 4 šāvieniem, vismaz, lai būtu efekts. Un ja būs bērni — 5, 6 vai 7 — arī tos. Šīs zemes kriminālchronikā tāds nodarījums „tīrs šablona darbs," kas sodāms pēc situācijas. Ka arī latvieši, kaut jau pusmūža gados, sāk darīt tāpat, to pierāda šis traģiskais notikums. Skatot šādus „romantiskus epizodus" filmā, kur veikls režisors tos pacēlis varonības plāksnē, kur nogurdinātā mīlētāja rīcību attaisno kāda ideja, un, salīdzinot filmu ar dzīvi, kur šāda rīcība ir tikai kaila slepkavība, vienalga — jūtu uzplūdumā vai bez tā — jājautā: cik tālu mēs esam no mežoņu kultūras? Vai mācībai, ko sludina mūsu baznīcās, nav nekāda spēka? Vai arvien tikai dominē mans „es," un — „ja man nav, lai arī tev nav?"

Vai kādu cilvēku pret viņa gribu var piesaistīt sev ar laulības vai kādām citām saitēm? Vai nav nekā augstāka par zemiskajām tieksmēm — iegūt savā īpašumā? Vai pašreiz pārdzīvojamais laiks nepaveŗ iespējas ikvienam latvietim, lai mūsu dzīve šeit kļūtu labāka, skaistāka, pilnīgāka? Vai „nogurdinātajam pielūdzējam" šai ziņā nebija spilgts piemērs viņa acu priekšā? Vai 2 gados viņš nespēja saprast un novērtēt nevienu no nelaiķes cildenajiem darbiem? Tikai domāja par savu laimi, par savu personisko dzīvi nākotnē? Un tad — pistole rokā un 4 šāvieni. Kāda varonība! Šos vārdus gan rakstu vairāk tiem, kas vēl varētu nonākt līdzīgā situācijā, vismazāk Tālivaldim Lapiņam, kuŗam pašreiz vajadzīgi pavisam citādi vārdi. Notikums ir ļoti nožēlojams, bet nekas vairs nav labojams, un žēl mums arī tautieša. Cik ar viņu man bijusi izdevība tikties, vienmēr viņš bijis laipns, katrreiz steidzies atvērt sava auto durvis, dažreiz pat piezvanījis un apjautājies, vai nevajag kurp braukt. Domāju, nevienam nebūs neviena slikta vārda, ko par viņu teikt. Pilnīgi neticams gadījums. Kaut tikai tādu mūsu vidū vairāk nebūtu!

Visu skolotāju vārdā Austrai Rozenvaldei: vieglas smiltis svešas zemes kalniņā!

Spiritus Miserationis

MIRUSI

franču populārā rakstniece Kolete (Colette).

No Parīzes ziņo, ka tur savā mājā mirusi franču populārā rakstniece Kolete 81 gada vecumā. Kolete sarakstījusi ļoti daudz stāstu un romānu. Viņas stāsts Žiži (Gigi) filmēts un izrādīts ar lieliem panākumiem. Koletes darbi tulkoti daudzās valodās.

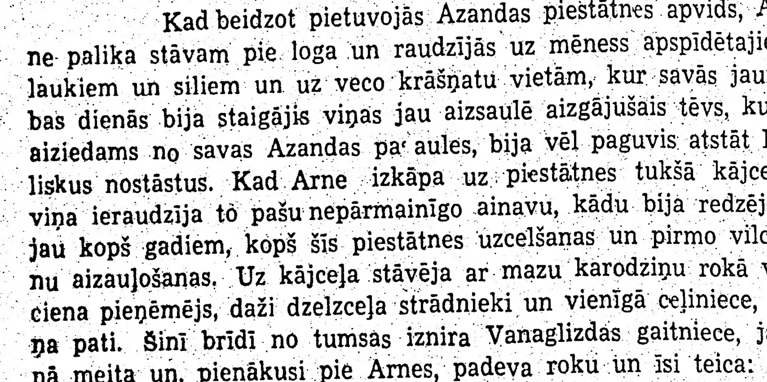

Pirmā grāmata — ODZES ZEM PAPĒŽIEM

Visas tiesības patur autore.

53. turpinājums

Kad beidzot pietuvojās Azandas piestātnes apvids, Arne palika stāvam pie loga un raudzījās uz mēness apspīdētajiem laukiem un siliem un uz veco krāšņatu vietām, kur savās jaunības dienās bija staigājis viņas jau aizsaulē aizgājušais tēvs, kurš, aiziedams no savas Azandas pa aules, bija vēl paguvis atstāt lieliskus nostāstus. Kad Arne izkāpa uz piestātnes tukšā kājceļa, viņa ieraudzīja to pašu nepārmainīgo ainavu, kādu bija redzējusi jau kopš gadiem, kopš šis piestātnes uzcelšanas un pirmo vilcienu aizauļošanas. Uz kājceļa stāvēja ar mazu karodziņu rokā vilciena pieņēmējs, daži dzelzceļa strādnieki un vienīgā ceļiniece, viņa pati. Šinī brīdī no tumsas iznira Vanaglizdas gaitniece, jaunā meita un, pienākusi pie Arnes, padeva roku un īsi teica:

„Iesim, zirgs ir piesiets pie slitas, es nule piebraucu."

Ap piestātni pletās lauku miers, no tuvās Azandas atplūda spirgts vēsums, un vienīgi pie slitas zviedza zirgs un kārpījās ar pakaviem.

„Jaunais," teica gaitniece, „nostāvējies! Bet man patīk ar viņu braukt . . . Sēsties žigli, jo kad atraisīšu, tūliņ raus, kā nelabais."

Un patiesi, tiklīdz Arne bija apsēdusies vecajā kurvjdroškā un gaitniece bija paguvusi ieklupt viņai blakus, atraisītais bēris sāka raut, un, tikai stāvus stāvēdama un ar abām rokām dižaukļu valdīdama, jaunā meita novaldīja zirgu un iegrozīja šaurajā lauku ceļā pāri sīkam Azandas tiltiņam caur viršu silu līdz lielajam pasaules lielceļam. Uz lielceļa nokļuvušas viņas braši ieauļoja biezā egļu mežā, kas šinī vietā aizklāja Azandas krastus un pašu upi, un tikai vietvietām pārmainījās zaļās līksnās ar melnalkšņi, bērziem un vītoliem. Meža vidū ar sirmu akmeņu tiltiņu, ceļu šķērsoja mazā Elkšņupīte, kuŗa izcēlās kreisajā pusē no dažiem avotiem un ietecēja Azandā. Mēness šķēles gaismā ceļš rādījās it kā apsudrabots, un bēris joņoja ar tramīgi paceltu galvu un tā iejoņoja aiz meža līdzenumā un vecu bērzu gatvē. Aiz gatves jau bija samanāma upe un tilts un tilta galā padziļā gravīnā vīrda jau no sena laika avots, kurš arvienu spirdzināja garāmgājējus.

„Pieturi, Kristiņ, ja vari," lūdza Arne, „es gribu paklausīties, kā avots burbuļo naktī . . ."

„Vai nu tagad avotu sadzirdēsi?" vienaldzīga atsaucās gaitniece un, pārjoņojusi pāri tiltam, atstāja avota ieliekņu aiz muguras, jo viņa nevarēja saprast, kas Arnei meklējams pie pusaizbiruša avota.

Arnes tēva māja Vanaglizda stāvēja netālu piekalnē. Šī māja ar savu ābeļdārzu pieslējās Lielkļavu sētas tīrumiem, kas piederēja Arnes tēva brālim, jo Arnes tēvs, kā jaunākais dēls bija iznācis no tēva sētas plašajā pasaulē savu laimi meklēt, bet, tālu neaizgājis, bija apmeties turpat Azandas krastu Ūsiņu krogā par krodzinieku. Saplēsies ar muižu, viņš, baronam spītēdams, bija otrpus ceļam uzcēlis pats savu māju un tur iekārtojis veikalu, kas tanī laikā skaitījās neparasts notikums. Arnes tēva darbošanos bija atbalstījis un sekmējis pirmo tirdzniecības uzņēmumu izveidotājs Eglienē, viņa mātes brālis, lielais dīvainulis Jēkabs Lācis, Baznīcas kroga un veikala nomnieks, pie kuŗa pirmo skolu bija baudījis Arnes tēvs un tikai no turienes apmācīts bija devies uz Ūsiņu, bet savas taisnās dabas dēļ nebija varējis noturēties muižas sēdeklī. Arne bija piedzimusi Ūsiņā un pavisam maziņa uz rokām bija pārnesta otrpus lielceļam jaunās mājas kambaŗos kopā ar jaunās krodzinieces pūru. Viņa bija nokristīta Ūsiņā, un laimīgais krodzinieks bija licis vīna mucu uz steķiem lielceļa vidū un mielojis visus gaŗāmgājējus un braucējus. Izmesta no jautrā Ūsiņa, Arne kopā ar savu divus gadus jaunāko brāli bija uzaugusi Vanaglizdā, un ilgo gadu tecējumā viņa nevarēja pateikt, vai tēvs šinī savā ceļa mājā bija atradis laimi un panākumus, jo Jānis Kļāvs bija īpatnējs tirgonis, kas nemeklēja darbā tikai labu peļņu, bet bieži vien pārdeva mantu par to pašu naudu, par kādu to bija ieguvis. Viņam bija patikuši ceļojumi uz tālo Rīgu pirmajos iesākuma gados, kad nebija vēl dzelzceļu un preču vezumus veda tie paši Eglienes zemnieki, kuŗi, linus pārdevuši Rīgā, atgriezās no turienes ar tirgotāja Kļāva precēm. Šis vezumnieku pīnes pāri Kangāru kalniem bija gausi virzījušās uz Eglienes pusi ar pašu Kļāvu priekšgalā, un atmiņu nostāti par šiem ceļojumiem Arnes tēvu bija dzīvē ilgi mundrinājuši. Pālēnām gadu gaitā dzelzceļš bija pietuvojies arī Eglienei, un pēdīgi stiga bija izdzīta gar pašu Azandu, un tālie un gaŗie ceļi bija apstājušies, un arī pats Jānis Kļāvs bija kļuvis vecs. Tagad bija pagājuši jau desmit gadi kopš viņa nāves, un viss bija pārvērties un pārmainījies, jo pie Vanaglizdas slitas vairs nemīdījās zemnieku zirgi, un veikalā vairs nesēdēja un nesarunājās zemnieki, kuŗi bija labi pazinuši savu līdzinieku, godīgo un nesavtīgo Kļāvu Jāni, kurš kā jaunākais dēls, laimi meklēdams, nebija tomēr aizgājis no savas Eglienas. Jāņa Kļāva nodzīvotais mūžs bija aizgrimis, un Vanaglizdas gaita bija ieslīdējusi citā ceļā. Arnes brālis, brīvības cīņu cīnītājs, bija ieguvis muižas zemes atgriezumu pie pašām Vanaglizdas ežām, un apvienotie lauki bija aplaimojuši eglēnieša pēcnācējus, kā īsta latviešu Dieva dāvana. Arnes brālis, pabeidzis stūdijas, tagad vadīja Kurzemē lielu valsts lauksaimniecību, un Vanaglizdā dzīvoja Arnes māte.

Braucējas nule bija aizjoņojušas gaŗām kādas lielas eglēniešu austuves palieveņiem Azandas krastā un no krustceļa iegriezās Vanaglizdas pagalmā.

„Es domāju to trakuli vajadzēs gan pārdot, jo tāds mums neder," teica Kristīne darīdamās ap bēri, nomaukdama apaušus un vezdama izvēsinātajā zirdzenī.

„Kuŗš šo zirgu nopirka?" prasīja Arne.

„Tavs vīrs, no nakts krēslas iznirusi atbildēja māte, „jā, kaimiņš pārdeva, un tavam vīram iekārojās baznīcas zirgs," smējās Kļāvu saimniece, „bet mums viņš neder! Lai nu pastāv kādu laiku, bet būs jāpārdod!"

„Nepārdod!" iesaucās Arne, „zirgsgs ir labs — uguns, ne laiks."

„Tā jau ir," atzina māte, „bet uz tīruma nevar laist, un arī sievietei bīstama braukšana . . ."

„Lai stāv," teica Arne, „man viņš patīk," un kopā ar māti viņa iegāja klusajā mājā. Aiz lieveņa rīta pusē atradās Arnes kambaris.

„Puika ir vesels," teica māte, „niķu pilns! Nemaz nav valdāms un labi, ka atbrauci . . ."

„Jā, es zinu," Arne smējās, „tamdēļ es steidzos šurp!"

„Labi, ka esi mājā," atkal teica māte, „ko tāda Francija tev ir devusi un dos? Vajag naudu pietaupīt un gādāt sev Rīgā namu . . . Un puika ir niķu pilns, ielaists ar visādām smalkām uzraudzēm, bet viņas ne uzrauga, ne apkopj, vienīgi naudu izvelk . . ."

„To es zinu," atbildēja Arne, „tamdēļ es te atbraucu. Šī tomēr bija pirmā reize, kad es izkustējos no mājas."

„Labi, labi," teica māte un izgājusi ienesa cāli un nolika uz mazā galdiņa pie gultas, „ēd, tu esi izsalkusi."

Viņa skatījās, kā Arne atlauza mīksto ķūlīti un apēda ar rudzu maizes gabaliņu. Tad māte paņēma traukus un aiziedama cieši aizvēra smagās durvis. Zēns savā gultā bija cieši aizmidzis, un Arne brīdi skatījās uz viņu, un pēkšņi viņa sajutās ļoti laimīga šinī pazīstamajā telpā ar zemajiem griestiem un ar biezo dziedru sienām.

(Turpinājums sekos)

ĪSTI AMERIKĀNISKI . . .

Šelbijā, Ohaijo valstī, atrodas ASV gaisa spēku Vilkinsa noliktavas. Pag. nedēļā noliktavas bija izsludinājušas publisku izsoli gaisa spēkiem nevajadzīgo mantu pārdošanai 8 milj. dol. vērtībā. Izsolē nāca arī armijā vairs nelietotās medaļas un izpletņu lēcēju nozīmes 67 tonnu kopsvarā, kas sarakstos bija apzīmētas kā misiņš. Kad ūtrupnieks nonāca pie šīm mantām, solītāji gausi piesolīja 5 centus par mārciņu. Bet tad, kāds „pakalpīgs gariņš" bija atklājis kādam draugam, ka tie blēķi tomēr ir no tīra sudraba. Tā ka oficiālā sudraba cena ASV pašreiz ir 10,86 lol. mārciņā, tad nezinātājiem par lielu pārsteigumu par „misiņa" medaļām šadeva 4 dol. mārciņā. Priecīgajiem nosolītājiem no lieliskās izpeļņas (apm. 800.000 dol.) tomēr tika maz prieka (tikai izdevumi par magaričām pakalpīgajiem draugiem), jo otrā dienā gaisa spēku vadība darījumu atcēla: bija atrasts kāds likuma noteikums, pēc kuŗa bruņotiem spēkiem bija noliegts pārdot sudraba un zelta izstrādājumus kā nevajadzīgu pārpalikumu. (kk)

DAINA PRESS LTD.

LATVIEŠU SPIESTUVE
UN IZDEVNIECĪBA

IZPILDĀM VISĀDA VEIDA
IESPIEDDARBUS
GLĪTI UN LĒTI

384 KING STREET WEST. TORONTO, ONT. CANADA
Tālrunis EM 4 - 7957

ENERĢISKU KUNGU VAI DĀMU

AR LABU IZGLĪTĪBU UN EIROPĒJISKU PIEREDZI BIROJA DARBOS.

Kas vēlētos strādāt labi iekārtotā birojā Toronto, pastāvīgā un interesantā darbā, ar labu sākuma atalgojumu un labām avansēšanās iespējām.

Lūdz uzdot savu adresi.

Labas angļu valodas zināšanas nepieciešamas, kā arī vēlams pārvaldīt citas valodas.

Iesniedzot piedāvājumus jāuzdod vecums, iepriekšējā prakse, vēlamais atalg. Pieteikumi adresējami

LATVIJA AMERIKĀ BIROJAM,
123 Huron St. Toronto, Ont. Nr. 76

LITTLE BEAUTY SALON

(Īpašn. Erika Miltiņš) 428 St. CLARENS AVE. Tel. ME 5937
(pie Bloor, tramv. piet. Lansdowne), Toronto
Elektr., ķīmiskie aukstie ilgviļņi. Krāsošana un balināšana.
Sejas kopšana

ARAMOUR BORWELL AND CRONYN

REAL ESTATE AND INSURANCE BROKER
116 Avenue Rd. Tel. WA 4-4497, Toronto

Piedāvā atsevišķu 8 istabu mūra māju High Park rajonā. Eļļas apkure, liels dārzs un garāža. Prasītā cena $16.000 ar apmēram $4.000 iemaksu.

Lūdz zvanīt
ALDONAI SPROĢIS
HU 9-4325, Toronto

SPORTS

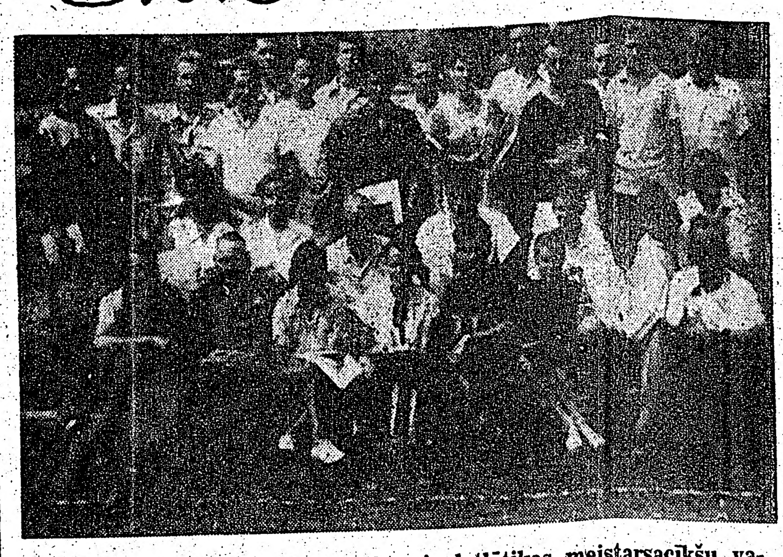

ASV vidējo valšķu šī gada (2.) vieglatlētikas meistarsacīkšu vadība un dalībnieki Indiānāpolē (Ind.), 17. un 18. jūlijā. 1. rindā, no kr.: ASV vidējo valšķu latviešu sporta pārvaldes sekretārs Ilmārs Dumpis, 2. r. — Indiānas Latviešu biedrības pr-ks Konrāds Kārkliņš, 5. — meistarsacīkšu techniskā rīkotāja, Indiānas Latviešu biedrības sporta kluba pr-ks Oļģerts Galītis. 7. — ASV vidējo valšķu latviešu sporta pārvaldes vieglatlētikas nozares vadītājs Gunārs Krautmanis. 4. rindā no kr.: 3. ILB sporta kluba vieglatlētikas sekcijas vadītājs Gundārs Grīslītis.

Pētera Grīslīša foto

SPORTA LABVĒĻI!

Tuvojas Ziemeļamerikas kontinenta meistarsacīkstes vieglatlētikā, galda tenisā un tenisā, kas risināsies 4., 5. un 6. septembrī Toronto. Šīm sacensībām pieteiktas jau pirmās balvas. Speciālu balvu 1500 m skrēj. uzvarētājam ziedojis pazīstamais ASV sporta darbinieks A. Līrums ar noteikumu, ka skrējienā jāpiedalās vismaz 2 no minētiem skrējējiem: K. Upeniekam, V. Teterim un A. Pētersonam. Bet gadījumā, ja skrējienā piedalītos tikai viens no viņiem, tad balvu savā īpašumā iegūs skrējējs, kurš uzrādīs labāko rezultātu pēc somu punktu tabelēm (1934.) kādā no skriešanas disciplīnām.

Meistarsacīkstes ir tepat durvju priekšā un sporta labvēļi un organizācijas, kas vēlētos veicināt sacensību labu izdošanos, tiek lūgti ziedot balvas. Ziedotājus lūdz norādīt, kādam sporta veidam un disciplīnai balva domāta. Balvas var pieteikt J. Ādminim, 599 Parliament St. Toronto, WA 3-7589.

Būsim atsaucīgi, lai šīm meistarsacīkstēm ziedoto balvu klāsts nebūtu mazāks kā Anglijas, Zviedrijas vai ASV vidējo valstu meistarsacīkstēs. Pasteigsimies!

Rīcības komiteja

ZIEMEĻAMERIKAS KONTINENTA MEISTARSACĪKSTĒM TUVOJOTIES

4., 5. un 6. septembrī Toronto, Bīča laukumā Z-A kontinenta meistarsac. vieglatlētikā, galda tenisā un tenisā. Saņemts jau pirmais vieglatlētikas sacensībās startējošo ASV sportistu saraksts — 17 vīrieši un 3 sievietes. (A. Līruma pieteikums).

Kā Kanadas, tā ASV sportisti, kas meistarsac. vēl nebūtu pieteikušies, tiek lūgti to izdarīt līdz 20. augustam, uzrādot kādās disciplīnās vēlas startēt.

Tāpat pieteikumā jāpiezīmē, vai par naktsmājām rūpējas pats vai tas jādara sacensību rīkotājiem, citādi rīkotāji pēdējā brīdī tiks nostādīti nepatīkamā situācijā. Rīkotāji lūdz arī tos 20 sportistus, kas pieteikumus nosūtījuši A. Līrumam, paziņot vai nakts mājas gādājamas rīkotājiem.

Pieteikumi nosūtāmi — E. Skujiņam, 149 Wright Ave, Toronto, Ont., Canada.

Sacīkšu 1. dienā (4. sept.), pl. 14.00 sacensības vieglatlētikā šādās disciplīnās: vīriešiem — 100 m, 400 metru un 1500 m skrēj., augstlēkšanā, tāllēkšanā, diska un šķēpa mešanā.

Sievietēm — 60 m, tāllēkšanā, diska un šķēpa mešanā. Sacīkšu 2. dienā. 5 sept., plkst. 10.00 — jaunatnes meistarsacīkstes zēniem un meitenēm ar šādu programmu — **zēniem** — 100 m un 800 m skrēj., augstlēkšana, tāllēkšana, lode, disks un šķēps.

Meitenēm — 60 m, augstlēkšana, tāllēkšana, lode, disks un šķēps.

Jaunatnei sacensības notiks divu vecumu grupās: 14 — 16 un 16—18 g. v.

Sacīkšu turpinājumā plkst. 12 **vīriešiem:** 200 m, 800 m, 3000 m, 110 m barjērskrēj. un 4 reiz 100 m stafete, trīssoļlēkšana, kārtslēkšana, lode un veseris. **Sievietēm:** 100 m, 80 m barjērskrēj., augstlēkšana, lode.

Sacīkšu dalībnieki, ierodoties Toronto, vajadzīgo informāciju par apmešanās vietu naktsmājām, laukuma atrašanās vietu utt. — varēs saņemt no J. Ādmiņa, tel. WA 3-7589, 599 Parliament St. Toronto. Rīcības komiteja

KANADAS LATV. MEISTARSACĪKSTES VIEGLATLĒTIKĀ

Š. g. 14. un 15. augustā Toronto Bīča laukumā notiks Kanadas latviešu 4. meistarsacīkstes vieglatlētikā.

Sestdien, 14. augustā sacīkšu sākums plkst. 15, sacensībām notiekot sekojošās disciplīnās:

Vīriešiem — 100 m, 400 m un 1500 m skrējieni, augstlēkšana, tāllēkšana, lode un šķēps. **Sievietēm** — 60 m, tāllēkšana, lode un šķēps.

Sacīkšu 2. dienā — plkst. 12.00. Jaunatnes meistarsacīkstes, pēc tam **vīriešiem** — 200 m, 800 m, 3000 m, 110 m barjēskrējiens un 4 reiz 100 m stafete, trīssolis, kārtslēkšana, disks un veseris.

Sievietēm — 100 m, 80 m barjērskrējiens, augstlēkšana, disks.

Dalībniekiem pieteikšanās pie starta. Uzvarētājiem balvas un diplomi. **LSAK vieglatl. noz.**

TORONTO FUTBOLISTI UZVAR UN ZAUDĒ

3. aug. Toronto DV futbola vienība piedzīvoja sāpīgu 2:3 zaudējumu pret Dutchmen. Holandieši visu spēli cīnījās 10 vīru sastāvā un tomēr prata būt labākā vienība laukumā. Vēl pēdējā minūtē Rāvam radās izdevība rezultātu izlīdzināt, taču no 6 m raidītā bumba aizgāja mērķim garām. Vārtus guva Bušs un Miezītis.

5. aug. bija latviešiem laimīgāka diena. Spēlē pret Lucas Rotax ieradās tikai 10 spēlētāju. 1. puslaikā Bušs guva 2 vārtus, 1 ar 11 m soda sitienu. Spēles otrā pusē Lucas Rotax, kur vairums īru futbolisti, cīnījās ar milzu enerģiju, lai zaudēto atgūtu. Zemu, asu raidījumu Jēkabsons gan atvairīja, tak bumba bija jau šķērsojusi vārtu līniju. Spēles beigās Jēkabsons likvidēja pretinieka izredzes rezultātu izlīdzināt ar 11 m soda sitienu, un latviešu futbolisti svinēja laimīgu 2:1 uzvaru. Senioru līgā Toronto futbolisti, kas zaudējuši Kalev un Dutchmen vienībām, bet neizšķirti cīnījušies pret Kalev (1. riņķī) un Arsenal, joprojām atrodas 2. vietā.

GALDA TENISISTU IEVĒRĪBAI

6. septembrī Toronto notiks Z-Amerikas latviešu meistarsacīkstes galda tenisā. Kanadu pārstāvēt izraudzīti sekojoši spēlētāji-jas: Ādmine, Kāpostiņa, Vikse-Knaziska, Skujiņa, Jaunzema, Žulpa, Žulps, Paukšēns, Kūlītis, Skujiņš, Jaunzems, Kuga, Eichvalds, Cīrulis. Koptreniņi notiks sv. Andreja baznīcā pirmdienās, trešdienās un piektdienās no pl. 7—10.30 vakarā.

LATVIEŠA PANĀKUMS

Mūsu tautietis Atis Bredovskis 6. augustā Kanadas airētāju sacīkstēs vieninieku klasē, kā ziņoja radiofons, ieguvis pirmo vietu. Tuvākas ziņas nāk. n-rā.

S A Š A

draudziņ labais. Lūdzu palīdzi man atsākt dzīvot.

Raksti: 369 Ellis Pk. Rd. Toronto, Ont.

IZĪRĒJAMAS 2 saulainas istabas ar virtuvi. Vienmēr karsts ūdens. Piemērots precētam pārim vai 2 vieniniekiem 361 Euclid Ave, pie College tramvaja. Tel. WA 4-7888. Zvanīt un apskatīt katrā laikā. (76)

KING — QUEEN W. rajonā izīrējama mēbelēta istaba pārim vai vieniniecei-kam ar visām ērtībām. Zvanīt ME 5193 pēc plkst. 6 vak.

IZĪRĒJAMA mēbelēta istaba ar nelielu saules istabu un virtuves lietošanu. Ieeja no ielas. Zvanīt no 9.30 vak. līdz 10.30 vak. tel. JU 1162 Local 47, prasot pēc Miss A. K. Epp. (77)

S. VASARĀJA
TRANSPORTA UZŅĒMUMS
izdara pakalpojumus katrā laikā
ZVANĪT OL 1403, Toronto

BAZNĪCAS ZIŅAS

Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudze, 564 Second St., Brooklyn 15., N. Y.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Arcnib. pārstāvis A. Skrodelis (99 Herkimer St., Hamilton, Ont tel. 7-0136)

Prāv. A. Mitulis 331 Argyle St. Port Arthur, Ont.).

Māc. V. Sēfers (659 Piccadilly Str., London, Ont.).

Vellandā, 15. augustā, plkst. 1 pp. Ungāru bazn. dievkalpojums.

St. Katrīnā, 15. augustā, pl. 3 pp. Kristus bazn. dievkalpojums.

Londonā, 22. augustā, plkst. 9 no rīta Trīsvienības baznīcā dievkalpojums.

28. augustā, plkst. 4 pp **Dorčesterā** pie Londonas Jaunatnes sanāksmes gadījumā svētbrīdis.

Māc. E. Pavasars, 1139 Cannon St. E, Hamilton, Ont., tel. 9-3410.

Māc. A. Cops (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. WA 3-1873, Toronto, Sv. Andreja bazn., Carlton un Jarvis ielu st.. tel. WA 4-1563.).

Svētdien, 15. augustā svētbrīdis Sidrabenē.

Svētdien, 22. augustā, plkst. 11 dievkalpojums sv. Andreja baznīcā.

Svētdien, 29. augustā svētbrīdis Sidrabenē.

Māc. A. Lūsis (50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LO 2510)

Māc. A. Briedis (413 Dovercourt Rd., Toronto tel.: OL 8171.

15. augustā, plkst. 9,15 no rīta dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā (māc. A. Lūsis).

22. augustā, plkst. 9,15 no rīta dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā. (māc. A. Lūsis).

Māc. H. Kušils (4571 Coolbrook Ave, Montreal, P. Q., tālr.: DE 6394).

Montreālā, Debesbraukšanas baznīcā — Outremont un Blair Ave stūrī:

15. augustā, plkst. 11.15 no rīta dievkalpojums.

29. augustā plkst. 11,15 no rīta dievkalpojums.

Māc. Edg. Lange, 73 Putman Ave, Apt. 3, Ottawa, Ont.

Māc. K. Avotiņš, 1174 West 13 Ave., Vancouver, B. C., Vankuverā.

Māc. E. Caune, 10166 - 107 Str. Edmonton, Alta, tel: 41890.

Kalgarijā, dievkalpojums, sestdien, 14. aug., plkst. 7,30 vak. Pirmā Luterāņu baznīcā, Viesis — Vinipegas latviešu draudzes mācītājs F. H. Ruperts.

Edmontonā: Svētdien, 15. aug., plkst. 7,30 vak. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā, 10759 - 96 St. Viesis: māc. F. H. Ruperts no Vinipegas.

Svētdien, 29. aug., plkst. 7,30 vak. dievkalpojums.

Lethbridgē: Svētdien, 22. aug., plkst. 3.00 dievkalpojums Kristus Trīsvienības baznīcā, māc. E. Caune.

Māc. E. Bērziņš, 5833 — 45 Ave Red Deer, Alberta. T. 2918; 248 Selkirk Ave, Winnipeg, Manitoba.

Medicine Hat, 15. augustā dievkalpojums.

Vinipegā, 22. augustā dievkalpojums, plkst. 3 pp. Immanuela baznīcā, McKenzie un College Ave stūrī.

Edmontonā, 29. augustā dievkalpojums.

Māc. Ed. Ķerģis, 153 Bancroft Dr., Sudbury, Ont., tel. OS 3 - 3284.

Sadberijā, svētdien, 15. augustā, plkst. 14. Sv. Jāņa baznīcā (238 Pine St.) dievkalpojums.

Kirklandleikā, svētdien, 22. augustā, plkst. 8,45 ev. - lut. baznīcā dievkalpojums. Bērniem mācības sestdien, plkst. 14.

Virdžinijtaunā, svētdien, 22. augustā, plkst. 14. Anglikāņu baznīcā dievkalpojums.

Norandā, svētdien, 22. augustā, plkst. 17, United baznīcā dievkalpojums.

Māc. Fr. Ruperts, 159 Maryland St., Winnipeg, Man. Dievkalpojumi notiek Sv. Pētera baznīcā, Ellice un Sherbroke ielu krustojumā. atspirdzinājumiem un priekšnesumiem.

22. augustā dievkalpojums pl. 2 pp.

Māc. A. Voitkus, Kristus ev.-lut. latviešu draudze Hamiltonā (118 Locke St. N., tel. JA 8-2259) Pāvila ev.-lut. baznīcā dievkalpojums svētdien, 15. augustā, plkst. 8.30 no rīta.

Kičenerā, Mateja ev.-lut. baznīcā dievkalpojums svētdien, 15. augustā, plkst. 3 pp.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS VASARAS BRĪVLAIKAM

O. Freivalds, KURZEMES CIETOKSNIS, ies.	3.80
G. Virg. Georgiu, 25. STUNDA, ies.	3.80
W. Mobergs, EMIGRANTI	3.40
V. Kārkliņš, DIEVA ZEME	4.00
V. Janums, MANA PULKA KAUJU GAITAS	4.00
A. Gailits, PĒDĒJAIS ROMANTIĶIS	2.80
A. Šiņķis, KURZEMES CIETOKSNIS, ies.	3.50
Dr. med. H. Budulis, CILVĒKS DZĪVES SPOGULĪ, ies.	2.75
Dr. med. H. Budulis, VESELĪGA DZĪVE, ies.	2.10
K. Hamsuns, MISTĒRIJAS, romāns, ies.	3.30
I. Grebzde, PELĒKĀ MĀJA, ies.	2.80
K. Raudive, NEREDZAMĀ GAISMA, ies.	3.90
LATVIAN LITERATURE, broš.	5.50
ies.	6.70
LATGAĻU DZIESMINIEKI, dzeju antoloģija, ies.	3.00
Alb. Sprūdžs, DAUGAVAS VĒJI, stāsti un noveles	2.80

Kā arī daudz citu grāmatu

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA
123 Huron St., Toronto, tel. EM 8-0792

Dipl. dāmu friziere Meta Grossbergs
215 Withrow Ave (pie Carlaw Ave)
Ilgviļņi, krāsošana, manikīrs u. c.
Strādā arī vakaros
Tel. HA 3828, Toronto

$5,600 Life Savings Stolen From Bedroom

Catlo Avrdorl, 48, came home early New Year's morning with a $5,600 headache. He found that a thief, who obviously knew of the money and its hiding place, had broken into his Dupont Ave. home, ransacked the bedroom and escaped with practically all the family's life savings.

spend the night with his grandmother.

The house was empty from about 9 o'clock until Adele returned from a houseparty at about 3 a.m. The disarray in her parents' room caught her eye and she called the home from a friend's home

„$5.600.00 Dzīvības apdrošināšanas polise nozagta jūsu guļamistabā" — kas tā par traģēdiju! Kāpēc pieturēties pie nevajadzīga ietaupījumu uzglabāšanas veida, kas jūsu ģimenei un jums var sagādāt daudz nepatikšanu. Neatkarīgi no jūsu noguldījuma apmēra — vienalga, kaut arī tas būtu neliels — noguldiet to tuvākā Kanadas Komercbankas nodaļā. Jūs varat atvērt krājkontu pie mums kaut vai tikai ar viena dolara noguldījumu. Jūsu nauda būs absolūtā drošībā. Jūs par to saņemsit procentus. Jūs būsit ierosināti uz taupību.

Iegriezieties jau šodien mūsu tuvākā nodaļā un atveriet krājkontu.

The Canadian Bank of Commerce

PĀRI PAR 640 NODAĻU VISĀ KANADĀ

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
123 HURON ST., TORONTO, ONT., CANADA

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ ....

līdz .... uz .... mēnešiem ar šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss ....

....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $....................

.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

ABONĒŠANAS MAKSA: $1.50 par 1 mēn.; $4.50 par 3 mēn.; $8.50 par 6 mēn.; $16.00 par 1 gadu.

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto. 101 Brightwater Court, Brooklyn 35, N.Y., U.S.A. Tel. NI 8-9389

Dr. JĀNIS KAROLS
LATVIETIS
Toronto, 404 Delaware Ave (pie Hallam St.)
no pl. 9—11 un no 5—7, izņemot treškienas. Tel OL 1681
Ar Harbord tramvaju vai Ossington autobusu

DR. P. BĀRDIŅŠ
740 Spadina Ave (pie Bloor), Toronto
no plkst. 5—7 vak. Tel. kabinetā WA 1-7203, mājās MU 6324

Dr. A. LAUKS
86 BLOOR ST., WEST. TORONTO
Physicians & Surgeons Building, ieeja no sāniem, istaba 614,
no plkst. 7—9 vakaros, sestdienās no plkst. 10—12 priekšpusd.
Tel. kabinetā WA 2-8855, mājā LY 6349.

Dr. SILVIJA UZANS
BĒRNU, IEKŠĶĪGĀS UN ĀDAS SLIMĪBĀS
No pl. 6—7 ik dienas, izņemot sestdienas. Otrdienās, ceturtdienās, sestdienās arī no plkst. 12—1
52 Linsmore Cresc. (pie Danforth), tel. GL 2892
TORONTO

Dr. A. RATINOV
Bijušais slimn. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi sirds, kuņģa, astmas, reumatisma u. c.
Runā arī vāciski un krieviski
479 1/2 EUCLID Ave, WA 1-6706
TORONTO (552)

Dr. S. V. FEINMAN
Vīnes universitātes ārsts-chirurgs
Tel. LL 5739.
Pieņem 1.30—3 pp. un 6—9 vak.,
sestdienās 2—7
251 CRAWFORD St.
(Dundas stūrī) Toronto.
Runā vāciski un krieviski

Latviešu dāmas! Eiropas friziere
KAPSI'S HAIR STYLING
113 MAC PHERSON AV.
Starp Yonge St. un Avenue Rd
Pirmklasīgs darbs pie ilgviļņiem, matu griešanas, krasošanas un skropstu kopšanas. Iepr. pieteikties pa tel. WA 2-4585
runā vāciski, krieviski un zviedriski

Sākot ar 7. augustu pieņemu sarīkot
DAŽĀDA VEIDA VIESĪBU GALDUS
ar aukstiem un siltiem ēdieniem
M. BALDUMA, tel. ME 3266

LUNSKY
WA 1-3924
OPTIĶIS
470 College St.
Pārbaudām acis. Pagatavojam brilles visiem redzes defektiem.
Runājam vācu, krievu, poļu, kā arī citās valodās

LATVIEŠU UZŅĒMUMI ČIKĀGĀ

R. SMELKES SMALKMĒCHANIKAS UN PULKSTEŅU DARBNĪCĀ

I

3061 W. Armitage avenijā ir divstāvu kieģeļu māja, kuras apakšējā stāva lielie logi liecina, ka tur vajadzētu būt kādam veikalam, bet logu stikli pārvilkti ar baltu krāsu, ka nekas nav redzams cauri. Nav arī nevienas izkārtnes, neviena uzraksta. Durvis tomēr nav aizslēgtas, un, iegājis iekšā, redzu īstu pulksteņu veikalu: pulksteņi pie sienām, vitrīnās, dāži starp tiem mašīvi kabatnieki, kādus nēsāja tautiskās atmodas laikmeta darbinieki un Latvijas patstāvības laikā vēl bijušie muižu stārasti. Aiz letes pie papīriem apkrauta galda sēd kāds kungs, jādomā — pats īpašnieks — un, ar vienu roku pie auss turēdams tālruņa klausuli, ar otru cilā tehniskus zīmējumus. Durvis uz tālāko telpu ir vaļā, un tur pie rindās sastatītām mašīnām, kuru riteņi griežas bez kāda trokšņa, darbojas strādnieki, kas izskatās pēc latviešu cilvēkiem.

Kad esmu iepazinies ar īpašnieku, kuŗa vārds ir **Richards Selke**, aprunājies arī ar viņa kundzi — dānieti, redzējis viņu precēto meitu un paskaidrojis, kādēļ esmu ieradies, viņš labprāt par sevi pastāsta:

„Esmu dzimis Rūjienā, bet vecāki pārgāja dzīvot Lādes pagastā, kur arī uzaugu. Skolā gāju Limbažos, vēlāk Rīgā mācījos amatu. 1917. gada decembrī šķīros no dzimtās zemes krasta, solīdamies vecākiem pēc 5 gadiem atgriezties ar Amerikā sapelnītiem dolariem. Bet gadi aizskrēja ātri, un naudas nekad nebija iekrājies tik daudz, lai varētu samaksāt ceļu un vēl ko pārvest mājā.

Tā arī Latviju un savus piederīgos neesmu vairs redzējis. No sākuma apmetos uz dzīvi Sietlā, Vašingtonas valstī, kur mācījos pulksteņtaisītāja amatu un apmeklēju vakarskolu. Čikāgā pārnācu dzīvot 1929. gadā, un pirms 20 gadiem šeit sāku izgatavot uz savu risku pulksteņu daļas, ko pārdevu pulksteņu veikaliem, darbnīcu ar vien paplašinot. Tagad manā darbnīcā strādā 13 (kādreiz bija 18) cilvēku, kas izgatavo dažādu instrumentu daļas televizijas aparātiem, lidmašīnām u. t. t., bet pulksteņus vēl pieņemu tikai no draugiem izlabošanai, un nav laika tiem ķerties klāt."

Zem letes stikla redzama pulksteņmeistara diploms, kas izdots Vašingtonā 1923. gadā ar 15. num.

„Esmu viens no pirmajiem, kas to saņēmā, saka Richards Selke, „pēc Pirmā pasaules kara tikai tos sāka izsniegt, redziet: piecpadsmitais numurs."

— Vai jūsu uzņēmumā nodarbināti arī latvieši?

— Pie manis speciālos darbos pie mašīnām strādā 10 latviešu.

— Vai ir arī no jaunatbraucējiem?

— Visi. Es pats biju aizmirsis latviski runāt, trūka vārdu, bet nu kopš trim gadiem, kamēr esmu kopā ar saviem tautiešiem, runāju atkal kā jaunības dienās.

—Un kādas atsauksmes jūs varat dot par saviem tautiešiem kā strādniekiem?

— Vislabākās. Tikai tagad es īsti iepazīstos ar latviešu tautu, un, kas man pašam arī dara godu, — tā ir intelliģenta un centīga tauta.

— Jums, liekas, šī zeme jau no paša sākuma patika, un jūs ātri varējāt iedzīvoties?

— Nē, man patika Latvija, bet es sāku šeit pierast.

— Un ko jūs par šo zemi varat teikt?

— Tikai labu, jo te var daudz ko panākt un sasniegt, ja tikai ir griba censties. Man darbs bijis vienmēr un esmu apmierināts, ka savu maizīti varu nopelnīt.

Tad Selkes kungs mani uzaicina apskatīt viņa darbnīcu un iepazīties ar strādniekiem.

Egons Balodis, jauneklis, kam vēl priekšā stāv kara dienests, strādā R. Selkes uzņēmumā apm. gadu.

— Vai pie tautieša labāk strādāt nekā pie cita bosa?

— Noteikti labāk.

— Vai darbs grūts pie mašīnas?

— Nē, par to nav ko žēloties.

— Un izpelņa?

— Arī laba. Mēs te strādājam 6 dienas nedēļā.

— Vai studējat? Darbojaties jaunatnes organizācijā?

— Pagaidām ne, jāsapelna nauda.

Turpat pie otras mašīnas strādā viņa tēvs **Augusts Balodis.**

— Ko jūs sakāt par savu priekšnieku?

— Selkes kungs ir ļoti labs cilvēks. Tādu otru grūti būs atrast: ļauj mums strādāt un labi nopelnīt. Es jau te strādāju 2 gadus.

Austris Pavārs strādā jau 3 gadus. No sākuma bijis Nujorkas valstī, strādājis farmā, tad ēdienu veikalā mazgājis traukus. Draugs rakstījis, lai braucot uz Čikāgu, atbraucis, un nu ļoti apmierināts.

Viktors Glaudiņš, bij. legionārs, Kurzemes aizstāvētājs līdz pēdējai cerībai, trimdā atrodas viens pats, par piederīgiem Latvijā no 1948. gada neko nezina. Viņš apmierināts, ka var strādāt pie tautieša un starp tautiešiem.

Edgars Miķelsons darbā pirmo dienu.

— Nu, kā klājas?

— Brīnišķīgi! Te nemaz nav kā citās fabrikās, te ir intelliģents darbs: jāstrādā ar mikrometriem, jāmērī un jāskaitļo tūkstoš un miljondaļu collās. Ar vislielāko interesi var ķerties klāt.

— Vai jums jau iedeva mikrometru?

— Nē, vēl jau es tikai pirmo dienu, bet drīz dos.

Spiritus Interrogationis.

Sekos: Latvietis — auto firmas pārstāvis.

NAV VAIRS KANADĀS PIECĪŠU

1934. gadā pasauli pārsteidza vēsts par Kanadas piecīšu piedzimšanu. Kādai francūzietei North Bay tuvumā, farmā piedzimušas piecas meitiņas. Nupat laikraksti vēstī, ka viena no piecītēm — Emilija mirusi. Emilija reiz jau atradusies uz nāves gultas. Tas bijis 1938. gadā, kad tā smagā veidā sirgusi ar iekaisušām kaklā mandelēm. Meitiņa ilgāku laiku atradusies bez samaņas. Toreiz ārstiem slimnieces dzīvību izdevās glābt.

Pirms 20 gadiem piecītes saņēmis lauku ārsts Allan Roy Dafoe, Ont. valdība ņēmusi bērnus savā aizsardzībā. Pirmos desmit gadus Kanadas piecītes bijušas vai visas pasaules tūristu pievilkšanas objekts, it sevišķi Ziemeļamerikā. Lēš, ka piecītes aplūkojuši vismaz 1.6 milj. cilvēku. Piecītes nesušas laimi visiem pieminlietu tirgotājiem, kas tās satikuši ceļā. Nāvē aizsauktā Emilija bijusi klusākā un sirsnīgākā no visām piecām meitiņām un otra mazākā pēc dzimšanas. Piecītes savu dzīvi vienmēr vadījušas kopā, nosvinot šopavasar kopīgi arī savu 20. dzimšanas dienu. Cik tālu sabiedrībai zināms, nevienai no piecītēm līdz šim nav bijis nekādu romantisku interešu. Šajos gados piecītēm iekrājies arī visai prāvs kapitāls, kas būtu sadalīts viņu 21. dzimšanas dienā. Mirušās Emilijas daļu tagad saņems viņas vecāki — Dionnes un viņu 13 bērni, no tiem 3 zēni.

Meitiņas piedzimušas ik pēc 30 min. starplaika, un ārsts ieradies tikai pēc trešās meitiņas piedzimšanas. Toreiz māte bijusi 24 gadi veca. Piecītes pēc piedzimšanas nosvērtas uz kartupeļu svariem. Pirmais ceļojums piecām māsām bijis uz Toronto 1939. gadā, kad tās reprezentējušās karalim Džordžam 6. un karalienei Elizabetei Kvīns parkā 1950. gadā piecītes viesojušās Nujorkā.

Liels strīds bijis, kad piecītēm skolā vajadzējis mācīties angļu valodu. Tas noticis 1941. g. Tās sākumā iemācījušās tikai dažus apsveikuma vārdus angļu valodā, kas bijuši nepieciešami, lai piecītes uzstātos kādā radio raidījumā. Pēdīgi tomēr tās no mikrofona, kuŗā bijis jārunā angliski, atteikušās. Ontario izglītības departaments, kas uzņēmies atbildību par piecīšu izskološanu, ar instrukciju noteicis, ka studijās uznemama arī angļu valoda.

Kad piecītes sasniegušas 13. dzīves gadu, kāda Nujorkas dzīvības apdrošināšanas sabiedrība izsacījusies, ka 50. dzimšanas dienu piecītes nosvinēšot kopīgi. Tagad nu nāve bija izlēmusi citādi.

KAS NOTIEK KANADĀ?

MILZU IEGRUVUMS NIAGĀRAS ŪDENS KRITUMĀ

Pirms pāri nedēļām iegruva pazīstamais Prospect-Points Niagaras ūdenskrituma amerikāņu pusē. Nogruva ap 185.000 to akmeņu. Cilvēku upuru nav, jo tiklīdz pamanīja lielākās plaisas klintīs, apdraudēto vietu nožogoja un slēdza tūristu satiksmei. Patlaban iežogotas arī vairākas citas vietas parkā, kur dažkārt plaisas pārsniedz 8 collas. Pēdējo reizi lielāks nogruvums notika 1931. gadā, kas skāra amerikāņu krituma vidu. Gaidāmi vēl jauni zemes un akmens nogruvumi. Lai iegūtu „skatu" zudušā Prospect-Point vietā, tuvākā laikā paredz saspridzināt vairākus klinšu ragus.

(kk).

LĒTĀKS BENZĪNS

Imperial Oil Ltd. paziņojusi, ka ESSO benzīna cenas vēl tālāk pazemināšot par pus centu galonā visā Ontario provincē. Vairumtirdzniecības cenas Toronto pilsētā tādā kārtā būs noteiktas uz 22,1 centu par galonu. Sagaidāms, ka cenas regulēs arī Shell Oil, tikko pārdošanas vietās būs izbeigušies vecie benzīna krājumi.

VĪRS SAGAIDA SIEVU, LAI TO NOGALINĀTU

Kanadā pie vīra iebraukusi Dominika Tripo. Halifaksā viņu sagaidījis vīrs un pārvedis uz savu dzīves vietu St. Katarīnē. Tur vīrs sievu nogalinājis un pēc tam pats pastrādāto noziegumu paziņojis policijai. Viņš paskaidrojis, ka sieva prombūtnes laikā viņam kļuvusi neuzticīga.

1300 KANADIEŠU ĢIMENES IZCEĻO UZ VĀCIJU

Septembra mēnesī Vācijā ieradīsies1300 kanadiešu ģimeņu, kas apmetīsies Vestfāles provincē. Katrs precējies kanadiešu karavīrs, kas vismaz vienu gadu pavadījis Vācijā, drīkst savu ģimeni uz Kanadas valsts lēses pārvest pie sevis uz Vāciju.

KVIEŠU CENAS PALIKS NEMAINĪGAS

Pēc ziņām no Otavas, kviešu pamatcenas arī turpmāk palikšot līdzšinējās, proti, 1.40 dol. bušelī, kamēr auzu cenas, domā, pieturēsies 65, bet miežu — 96 centu bušelī. Paredz, ka šīs labības cenas būs pastāvīgas.

RIETUMVĀCIJU PĀRPILDA AUSTRUMU BĒGĻI

Laikā no 1946.—1952. g. no Vācijas austrumu joslas uz Rietumvāciju pārnācis pusotra miljona bēgļu. Padomju joslā iedzīvotāju skaits top arvien mazāks. Līdz šīgada beigām vācu padomju joslā palikšot vairs tikai 16,5 milj. iedzīvotāju, kurpretim Rietumvācijas iedzīvotāju skaits no 1949. g. līdz 1953. g. uz pārbēgušo lēsa pieaudzis par 2,56 miljoniem.

Katram darbam vajadzīga ātpūta, lai iebaudītu COKE

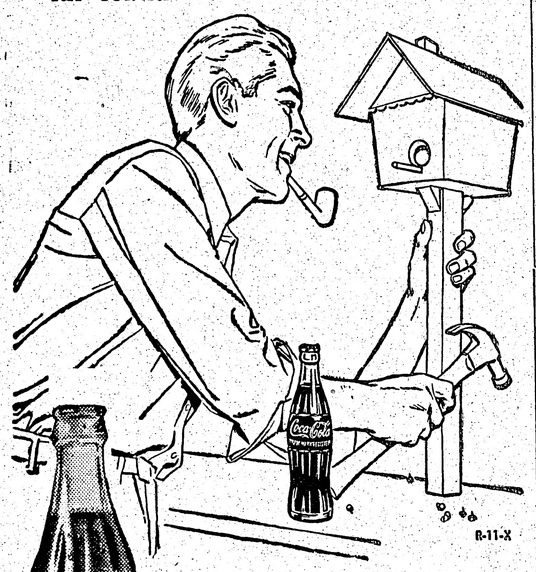

Jūs strādājat veiksmīgāk un to darāt ar lielāku prieku, ja jūs esat atspirdzinājušies. Tas it tāpēc, ka pārtraukumā jūs atsvaidzina aukstais kā ledus Coca-Cola, kas ir ieguvis daudz laimīgu lietotāju visā pasaulē.

7¢

Ieskaitot federālo nodokli

„COKE" ir reģistrēta rūpn. zīme COCA-COLA LTD.

Jūs baudīsit

"SALADA" TEA

IESAIŅOJUMĀ VAI TĒJAS MAISIŅOS, TĀ IR

KANADAS LABĀKĀ TĒJA

Ērts un izdevīgs ēdienu veikals (Fish un Chips) un 4 istabu dzīvoklis Toronto rietumos
6 gadu līgums, īre $130 mēnesī, apkuri un silto ūdeni ieskaitot. Šis ir izdevīgs pirkums ģimenes cilvēkiem, jo pa dienu to var apkalpot viena persona, vakaros vajadzīgs palīgs.
Pilna cena $3.600. Iemaksa $1.700. Pirkuma cenā ietelp veikala iekārta ap $2.800. Pēc tuvākas informācijas lūdz zvanīt
V. MUKTAM, LL 3744
WM. BOLLAND Real Estate

Alfreds Vilnis

BALTĀS CEPURES ALGĀDŽI

UZMETUMI NO ĀRZEMNIEKU LEĢIONA DZĪVES

APMĀCĪBU PRIEKI UN BĒDAS

III

Ne tam, ne arī kādam citam neiekrita prātā, ka pasaulē ir vēl citi dzērieni.

Vakars paskrēja ātri. Runājis tika tikai kaprālis — mūsu draugi pie vārda gandrīz nemaz netika. Bet tādēļ arī visvairāk dzēra kaprālis, un arī mūsu draugiem dzīve jau ilgi izlikās rožaina.

Tā iznāca, ka visus trīs no dzertuves izveda militārās policijas patruļa, kas, protams, necieta, ka citi dzer, bet tiem jāstaigā „sausā." Kaprālis, kā jau „vecais," ar rājienu tika palaists vaļā, bet Vilnis un Rūriks ieslēgti „uzgaidamā telpā," tas ir arestā.

Otrā rītā abus noveda pie rotas adjutanta, kas bija tīri miermīlīgs večuks. Miermīlīgs tādēļ, ka arī pats labprāt cilāja glāzīti.

„Redziet, mani draugi, viss ir jādara ar apdomu — arī vīna baudīšana," savu pamācību iesāka adjutants. „Šoreiz es jūs vēl nesodīšu, jo katram vienreiz paslīd kāja. Tikai uzmanieties otru reizi."

Draugiem nekas cits neatlika, ka nosolīties otru reizi labāk uzmanīties.

„Un ja gadās, ka galva kādu vakaru ir smagāka, tad otrā rītā nāciet tūlīt pie manis un nosūdziet grēkus. Un katrā gadījumā paziņojiet, ja esat bijuši iereibuši, lai zinu jūs paglābt no varbūtējām sekām," tēviškīgi piebilda adjutants, jo, pēc veco leģionāru izteicieniem, leģions vienmēr ir bijis liela un miermīlīga ģimene.

Aizkustināti no tādas labprātības, mūsu draugi, protams, tūlīt devās uz leģiona bāru, kas sestdienu pēcpusdienās bija turpat kazarmēs atvērts, lai uzdzertu uz adjutanta veselību. Nevar taču savu māti tā vienkārši aizmirst — vismaz glāzīte vīna ar to kopā jāizdzer. Un vecais adjutants šo piedāvājumu atraidīt nedrīkstēja, jo rotas adjutants skaitās rotas māte.

Adjutants jau sen bija noklīdis, kad mūsu draugus vēl vienmēr redzēja bārā. Pašreiz tie bija sastapuši kādu vecu leģionāru, ar ko bija bijuši kopā Marselā. Šis vecais, ko sauksim par Pjēru, jo gandrīz visus vecos leģionārus tā sauc, mūsu draugus bija meklēt meklējis, jo zināja, ka tie augstākās skolās gājuši.

Kad Rūriks tam glāzi vīna bija pastūmis un Pjērs to ātri iztukšojis, tas sāka klāstīt savas bēdas un prasīt draugiem padomu. Proti: šodien tas esot bijis pie ārsta, kas teicis, ka Pjērs esot slims. Un slimību esot nosaucis par hydrophiju. Kad Vilnis tam izskaidroja, ka ārsts esot domājis lielo ūdens daudzumu Pjēra ķermenī, tas brīnījās:

„Kā tā — daudz ūdens manās miesās? Es taču visu savu dzīvi neesmu ne lāsītes ūdens dzēris — visu laiku tikai šo pašu mīļo sarkanvīnu!"

Bet pēc brīža viņam uzausa gaisma un, ātri zvejodams ledu no savas glāzes, viltīgi izskaidroja savu slimības cēloni:

„Ače, tas ir tas mūžīgais ledus, ko mēs vīnā metam!"

Uz to mūsu draugiem nebija ko iebilst un tie jāva Pjēram vīnu dzert bez atspirdzinātāja ledus gabaliņa.

*

Svētdienas rītā galvas bija smagas. Nekas cits neatlika, kā doties uz bāru un lāpīt paģiras ar to pašu sarkanvīnu. Un to varēja darīt bez bēdām, jo svētdiena arī leģionā ir svētdiena un naudas no prēmijas vēl bija diezgan atlicis.

Lāpīja paģiras un noreiba no jauna. Un kad sirdis un mēles bija kļuvušas mīkstas, tad atminējās, ka par vakardienas dzērumu bija aizmirsuši adjutantam ziņot. Un ja jau adjutants ar mūsu draugiem kā tēvs ar dēliem bija apgājies, tad ziņot vajadzēja, un jo ātrāk jo labāk!

Klauvējot pie rotas biroja durvīm, ceļi mūsu draugiem gan mazliet trīcēja, bet dūšas bija „kā miets." Tādēļ nekāda lielā vilcināšanās neiznāca.

„Ko tad draugi man labu stāstīs?" jautāja adjutants.

„Adjutanta... tanta... kungs... t...t... tā lie... tiņa... nu jā... tā..." uzrunu iesāka Rūriks, bet Vilnis tūlīt metās starpā:

„Mēs va.. vakar bijām mazliet kungu prātā, un šodien nācām, par to ziņot, kā pavēlēts, adjutanta kungs!"

„Par vakardienu es neko nesaku, labi, ka nācāt par to ziņot, bet šodien jūs esat vairāk nekā „kungu prātā," adjutanta balss pieņēma draudošu nokrāsu.

„Adjutanta kungs, kā jūs mums vakar pavēlējāt, par to, kas šodien atgādījies, mēs jums ziņosim rīt!"

HAŠIŠS

Bija pienācis lielais brīdis, kad apmācības bija beigušās. Mūsu draugi līdz ar savu rotu tika sūtīti atpakaļ uz Sidi-Bell-Abesu. Nonākot tur un redzot daudzos jaunatnācējus, visa rota lepni pacelt ām galvām iesoļoja novietnē. Tagad neviens vairs nevarēja teikt, ka tie vēl vienmēr ir tikai „zilie", jo zilie bija nupat atbraukušie. Viss leģions taču nevar tikai no jaunuļiem pastāvēt!

Bija sestdienas vakars, un rota tika laista atvaļinājumā līdz pat pusnaktij. Izdeva rīkojumus, kuŗos restorānos un pilsētas kvartālos nedrīkstēja iet. Apskatīja matus, vai tie nav par gariem un vai kabatā ir tīrs kabatas lakatiņš. Leģions uz savu prezentāciju skatījās stingri.

Citāda un ļoti dīvaina bija izkļūšana no novietnes. Citu valstu armijās dokumenti ir jāuzrāda, ja vēlas kazarmēs iekļūt, bet leģionāriem to personības apliecība jāuzrāda no kazarmēm izejot. Ieejot to neviens neprasa.

Vilnis ar Rūriku pievienojās kādai vāciešu grupiņai ar ko jau apmācību laikā bija iedraudzējušies. Tā kā pilsēta nebija liela, tad nosprieda nemeklēt ceļvežus starp vecajiem leģionāriem un apmācību beigas svētīt tikai savā starpā.

Par vadītāju uzmetās kāds jau labi gados izbijis vācu armijas feldfēbelis, kas Francijā gūstā esot iemācījies franciski. Visjaunākais no piecu vīru grupiņas bija Heincs — kāds vācietis no austrumu joslas, kas kara laikā bija pazaudējis savus vecākus. Kaut gan šim puisim bija tikai septiņpadsmit gadu, tas tomēr bija ticis uzņemts leģionā sava gara auguma dēļ.

Trešais vācietis — kāds izbijis jūrnieks, apmācību laikā bija izcēlies ar savu spēku un pārgalvību.

Novakarē pilsētas galvenā iela bija gaiši apgaismota. Pa to pastaigājās pilsētas jaunatne — naivi franču, spāņu un portugāļu skuķi un puišeļi. Protams, tērpi bija jaunākās Parīzes modes atdarinājumi, valodas bija pārgudrās tezēs ietērptas, bet aiz visa tā juta kādu bezgalīgu garīgu tukšumu. Bet šis tukšums šīm modes lellēm nelikās traucējošs un, pēc sena paraduma, tās skatījās uz leģionāriem kā uz zemākās kārtas cilvēkiem. Likās pat, ka cilvēka apzīmējums bija par augstu.

Tā kā neviens no grupas pilsētas bārus vēl nepazina, tad vienprātīgi nosprieda iet visos pēc kārtas un katrā iztukšot pa glāzītei, tā sakot — iepazīšanās nolūkā.

Kad galvas jau bija iesilušas, tad jūrnieks sāka stāstīt par kaut kādu arabu lokālu, kur it kā varot redzēt arabu dejotājas un dzert īstu arabu kafiju. Iedoma turp iet nebija slikta, bet neviens nezināja ceļu. Laimīgā kārtā caur grezno drūzmu ielā šaudījās netīri arabu puišeļi, kas centās dzīt veikalus ar visu iespējamo. Tā gadījās, ka jūrnieks saķēra kādu, kas par 20 frankiem bija ar mieru arabu lokālu parādīt. Protams, biedriem vairs nevarēja iekrist prātā, ka šis lokāls ir leģionāriem aizliegts.

Caur šaurām arvienu tumšākām ieliņām, kuŗu malās jau varēja just pilsētas netīro ūdeņu izgarojumus, grupiņa sasniedza savu mērķi.

Šaurās durtiņas tiem atvēra kādu zemu, pustumšu telpu, un pie zemiem galdiņiem sēdēja tunikās tinušies arabi ar garām pīpēm zobos un caur kafijas garaiņiem ireāli spīdošām acīm. Uz ienākušajiem leģionāriem nevienspat nepaskatījās, jo no hašiša pīpēm (kokainam līdzīgs produkts) tika izsūkti tālākas un skaistākas pasaules sapņi.

Biedri pasūtināja kafiju, jo arabu krogos citus dzērienus nevarēja dabūt un gaidīja vakara atrakciju — arabu dejotāju. Likās, ka tie bija atnākuši laikā, jo kādā tumšā kaktā mūziķi sāka ieņemt vietas.

Atskanot dīvainiem rumbas ritmiem un maigi dūdojošām flautām, caur kādu spraugu sienā, telpā ielīgojās jaunas arabu meitenes — caurspīdīgā plīvurī tīti stāvi. Mazo telpu pārņēma dīvaina ekstāze. Eiropiešiem neizprotamie mūzikas ritmi ar savu dažādību un nenoteiktību saviļņoja asinis. Asinis likās viļņojam arī arabietes ķermenī, kas līdzīgi čūskai vijās un locījās.

(Turpinājums sekos).